

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EBELİK ANABİLİM DALI
EBELİK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**EBELİKTE SAVUNUCULUK ÖLÇEĞİNİN
GELİŞTİRİLMESİ**

Ceren SANDAL

**Danışman
Doç. Dr. Selda İLDAN ÇALIM**

MANİSA-2025

**CEREN
SANDAL**

EBELİKTE SAVUNUCULUK ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

2025

TAAHHÜTNAME

Bu tezin Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ebelik Ana Bilim Dalında akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, tezin yazımında akademik ve etik kurallara aykırı herhangi bir yapay zeka ve program kullanmadığımı beyan ederim.

İmza
Ceren SANDAL

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Ceren SANDAL
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Ebelik Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Selda İLDAN ÇALIM

Amaç: Bu çalışmanın amacı, ebelikte savunuculuk ölçeğinin geliştirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Bu metodolojik çalışma, Şubat-Aralık 2024 tarihleri arasında, sağlık kurumlarında ebelik hizmetlerinin sunulduğu birimlerde çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 260 ebe ile yürütülmüştür. Veriler, Bireysel Tanıtım Formu ve Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Taslağı kullanılarak Google Forms aracılığıyla çevrim içi toplanmıştır. Geçerlik analizi kapsamında kapsam geçerlik indeksi, yapı geçerliliği (açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi) ve madde analizi uygulanmıştır. Güvenirlik Cronbach alfa katsayısı, madde toplam puan korelasyonu ve yarı yarıya güvenirlilik yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ile, maddeler arasındaki korelasyon düzeyi ise Bartlett küresellik testi ile belirlenmiştir. Veriler, SPSS 25.0 ve DataBeeg 1.0 programları ile analiz edilmiş; tanımlayıcı istatistikler olarak frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Araştırmanın yürütülmesi için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulundan 17.01.2024 tarihli 20.478.486/2213 sayılı karar ile etik onam alınmıştır

Bulgular: ICM Ebeler İçin Savunuculuk Araç Kiti ve ilgili literatür doğrultusunda 27 maddelik başlangıç madde havuzu oluşturulmuştur. Uzman değerlendirmeleri sonucunda Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGI) 0.96 olarak bulunmuştur. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi değeri 0.912 olup, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğu belirlenmiştir. Bartlett Küresellik Testi, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir.

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda düşük faktör yükleri nedeniyle dört madde ölçekten çıkarılmış ve ölçek 22 maddeye indirgenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), ölçeğin beş faktörlü yapısını desteklemiş ve model uyum indeksleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur (CMIN/DF = 2.240, RMSEA = 0.069, CFI = 0.897, SRMR = 0.060). Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.912'dir. Katılımcıların %61.9'unun 34 yaş ve altında, %71.2'sinin lisans mezunu olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Ebelikte Savunuculuk Ölçeği, 22 madde ve 5 alt boyuttan oluşan, ebelerin savunuculuk düzeylerini değerlendirmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır.

Anahtar kelimeler: Savunuculuk, Ebelikte Savunuculuk, Ebelik, Ölçek geliştirme

2025, 69 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

Ceren SANDAL
Manisa Celal Bayar University
Graduate School of Education
Department of Midwifery

Supervisor: Assoc. Prof. Selda İLDAN ÇALIM

Objective: The aim of this study is to develop an advocacy scale in midwifery.

Materials and Methods: This methodological study was conducted between February and December 2024 with 260 midwives working in units where midwifery services are provided in healthcare institutions and who agreed to participate in the study. Data were collected online using the Individual Information Form and the Draft Midwifery Advocacy Scale via Google Forms. The content validity index, construct validity (exploratory and confirmatory factor analysis), and item analysis were applied as part of the validity analysis. Reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficient, item-total correlation, and split-half reliability methods. The suitability of the sample size for factor analysis was determined using the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) test. At the same time, the correlation levels among the items were examined using Bartlett's test of sphericity. Data were analyzed using SPSS 25.0 and DataBeeg 1.0 software, and descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were utilized. Ethical approval for conducting the study was obtained from the Manisa Celal Bayar University Faculty of Medicine Health Sciences Ethics Committee with the decision numbered 20.478.486/2213, dated January 17, 2024.

Results: Based on the ICM Advocacy Toolkit for Midwives and a literature review, an initial item pool of 27 items was developed. Expert evaluations yielded a Content Validity Index (CVI) of 0.96. The Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) test value was 0.912, confirming sample adequacy, and Bartlett's Test of Sphericity indicated data suitability for factor analysis. In the Exploratory Factor Analysis (EFA), four items were removed due to low

factor loadings, resulting in a final scale of 22 items. Confirmatory Factor Analysis (CFA) supported a five-factor structure, with acceptable model fit indices (CMIN/DF = 2.240, RMSEA = 0.069, CFI = 0.897, SRMR = 0.060). The scale demonstrated high reliability (Cronbach's alpha = 0.912). Additionally, 61.9% of midwives were aged ≤ 34 years, and 71.2% held a bachelor's degree.

Conclusion: The Midwifery Advocacy Scale is a valid and reliable measurement tool consisting of 22 items and five subdimensions, designed to assess midwives' advocacy levels.

Keywords: Advocacy, Midwifery Advocacy, Midwifery, Scale Development

2025, 69 pages

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu çalışmada ebelerin savunuculuk düzeylerini belirlemek amacıyla Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca; her konuda bilgi ve tecrübeleri ile beni destekleyen, yol gösteren hocam Doç. Dr. Selda İLDAN ÇALIM'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan, bugünlere gelmemde sonsuz emeği olan, her kararımda beni destekleyen kıymetli anneme ve kıymetli babama teşekkür ederim.

Her zaman beni destekleyen, yanımda olan canım eşime teşekkür ederim.

Ceren SANDAL
Manisa, 2025

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

- AGFI:** Adjusted Goodness of Fit Index/Ayarlanmış Uyum İyiliği İndeksi
- AKDAM:** Adana Kadın Dayanışma Merkezi ve Sığınma Evi
- CFI:** Comperative Fit Index/Karşılaştırmalı Uyum İndeksi
- CVI:** Content Validity Index
- DİHAA:** Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı
- DSÖ:** Dünya Sağlık Örgütü
- ESO:** Ebelikte Savunuculuk Ölçeği
- FIGO:** The International Federation of Gynecology and Obstetrics
- GFI:** Goodness of Fit Index/Uyum İyiliği İndeksi
- ICM:** Uluslararası Ebeler Konfederasyonu
- IFI:** Increment Fit Index
- KMO:** Kaiser Meyer Olkin
- NFI:** Non-normed Fit Index/Normlaştırılmamış Uyum İndeksi
- RFI:** Göreli Uyum İndeksi
- RMSEA:** : Root Mean Square Error Of Approximation/Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü
- SPSS:** Statistical Package for Social Sciences
- SRMR:** Standartlaştırılmış Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü
- TDK:** Türk Dil Kurumu
- TLI:** Tucker-Lewis Index
- UZM:** Uzman
- WHO:** World Health Organization
- χ^2 /sd:** Düzeltilmiş Ki-Kare İstatistiği

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1. Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Scree Plot Grafiği.....	26
Şekil 2. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Birinci Düzey Çok Faktörlü Doğrulamalı Faktör Analizine İlişkin Model.....	27

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1. Araştırma Takvimi.....	19
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	22
Tablo 3. Kapsam Geçerliliği İndeks Puanları.....	24
Tablo 4. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Açıklayıcı Faktör Analizi.....	25
Tablo 5. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Ölçüm Modeline İlişkin Sonuçlar.....	28
Tablo 6. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Yapısal Modelin Uyum İyiliği Değerleri.....	29
Tablo 7. Madde Analizi Sonuçları.....	30
Tablo 8. Ölçeğin Yarı-Yarıya Güvenirliği.....	31
Tablo 9. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Genel ve Alt Boyutlarının Puan Dağılımları ve Cronbach's Alfa Katsayıları.....	31

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	I
ABSTRACT	III
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	V
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ	VII
TABLolar DİZİNİ	VIII
İÇİNDEKİLER	IX
1.GİRİŞ ve AMAÇ.....	1
2.GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Savunuculuk.....	5
2.2. Ebelik Ve Savunuculuk Faaliyetleri.....	6
2.3. Ebelikte Savunuculukla İlgili Yapılan Bilimsel Araştırmalar.....	10
3.GEREÇ ve YÖNTEM.....	15
3.1 Araştırmanın Tipi.....	15
3.2 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Süresi.....	15
3.3 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	15
3.4 Araştırma Soruları veya Araştırma Hipotezleri.....	16
3.5 Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler.....	16
3.6 Veri Toplama Araçları.....	16
3.7 Veri Toplama Yöntemi.....	16

3.7.1 Kavramın Tanımlanması ve Madde Havuzunun Oluşturulması.....	17
3.7.2 Kapsam Geçerliliği (Uzman Görüşlerinin Alınması).....	17
3.7.3 Görünüm Geçerliliği (Soruların Ön Test Yapılması).....	18
3.7.4 Örnekleme ve Anket Uygulama.....	18
3.7.5 Güvenilirlik Çalışmaları.....	18
3.8 Çalışma Takvimi/Çizelgesi.....	19
3.9 Verilerin Değerlendirilmesi.....	20
3.10 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	20
3.11 Araştırmanın Etik Yönü.....	21
4.BULGULAR.....	22
5.TARTIŞMA.....	33
5.1.Ölçeğin Kapsam Geçerliliği.....	33
5.2.Ölçeğin Yapı Geçerliliği.....	34
5.3.Ölçeğin Güvenirliği.....	35
6.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	37
7.KAYNAKLAR.....	39
8. EKLER.....	42

1.GİRİŞ ve AMAÇ

Türk Dil Kurumu “savunuculuk” kelimesini savunucu olma durumu olarak tanımlamaktadır (<https://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 09.08.2024). Savunuculuk kavramının birçok farklı tanımı mevcut olmakla beraber literatürde savunuculuk tıpta, hemşirelikte, ebelikte, psikiyatride, sosyal hizmet ve eğitim gibi farklı alanlarda ele alınmaktadır. Sosyal hizmet alanına baktığımızda savunuculuğun ekonomi, temel hak ve özgürlükler, politika faaliyetleri, sosyal adalet, sorun çözme, toplumda değişim yaratma gibi konularla olan ilişkisi nedeniyle savunuculuk rolü işlevseldir. Ayrıca toplumla çalışma bağlamında lobicilik faaliyetlerinin yürütülmesi sosyal hizmet alanında oldukça önemlidir (Başçılar, 2021). Okul ortamında ise öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde sosyal hizmet uygulamalarının önemli rolü vardır. Okul ortamında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının gerek öğrenci gerekse ailesi için savunuculuk rolü üstlenmek gibi görevleri vardır (Özbesler & Duyan, 2010). Psikiyatri alanında savunuculuk kavramının psikiyatristin temel mesleki nitelikleri arasında olduğunu görmekteyiz. Özellikle son yıllarda artan göçler ve mültecilerle ilgili uygulamalarda sağlık çalışanlarıyla işbirliği halinde devletlerin tutumları üzerinde önemli etkileri olmuştur (Başar, 2019). Hemşirelikte savunuculuğun ise hasta özerkliğini korumak, kendisini savunamayacak durumda olan hastalara savunuculuk desteği sağlamak ve sosyal adalet savunuculuğu gibi nitelikleri vardır (Demirel & Akın, 2014). Tıpta bakıma erişimin sağlanması, kaynakların eşit kullanımının sağlanması, sağlıkta yaşanan adaletsizlikler, sağlık politikasının geliştirilmesi ve sistem değişikliği yaratmak sağlık savunuculuğu olarak bilinmektedir (Hubinette ve ark., 2017).

Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM) ebelerin savunuculuk rolü üzerine ‘Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti’ geliştirmiştir. Burada savunuculuk, değişim yaratmak amacıyla bir konuyu desteklemek olarak tanımlanmaktadır. Kitin içeriğinde ebelerin savunuculuk faaliyetlerinden, savunuculuk düzeylerinden, savunuculuk türlerinden, savunuculuk ve stratejik planlama, savunuculukta önemli bir rolü olan medya ile işbirliği, hükümet ile işbirliği ve sosyal medyadan yararlanma gibi başlıklara yer verilmektedir (ICM Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019).

Dezavantajlı grupta olan engelli kadınlar toplumunda engelli olmayan kadınlara göre daha çok ayrımcılık yaşamakta ve savunuculuk desteğine ihtiyaç duymaktadır. Literatüre baktığımızda engelli kadınların yaşadığı sorunları ve savunuculuk faaliyetlerini ele alan, Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı (DİHAA) kapsamında desteklenen Engelli Kadın Derneği ve AKDAM katkılarıyla hazırlanan ‘Örgütlenme, Savunuculuk ve Engelli Kadın El Kitabı ‘ engelli kadın ve savunuculuğu ele almaktadır. Kitapta savunuculuk; insanların grupların haklarının korunması saygı duyulması ve bunları yaparken yürütülen her türlü eylem, daha iyi bir yaşam hayali olarak tanımlanmaktadır. Savunuculuk faaliyetlerinde her bireyin insan haklarına uygun şekilde ve eşit olarak yararlanması esas alınmalıdır. Bu bağlamda savunuculuk sorunlara dikkat çekerek kamuoyunun bilinçlenmesini sağlayarak daha eşit bir dünya için gerekli yasa ve uygulamaların geliştirilmesine olanak sağlar. Engelli kadınlar toplumunda yaşadığı ayrımcılığa ve gerek aile içinde gerekse toplumda yaşadıkları sorunlara çözüm bulabilmek için örgütlenmeye ve savunuculuk desteğine ihtiyaç duymaktadır. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi 2006 yılında kabul edilmesiyle engelli bireylerin ayrımcılıktan uzak, eşitlik ilkesi ile engelli bireylerin haklarının çerçevesini belirleyerek engelli bireylerin savunuculuk rollerine dayanak sağlamaktadır. Engelli kadınlar toplumunda ayrımcılığa maruz kalmadan engelli olmayan kadınlar ile eşit şartlarda yaşamalıdır. Savunuculuk desteği burada önemli rol oynamaktadır. Bu konuda 2011 yılından itibaren Engelli Kadın Derneği örgütsel olarak savunuculuk faaliyetlerini sürdürmektedir. Çeşitli illerde engelli kadınlarla bir araya gelip engelli kadınların güçlenmesi ve örgütlenmeleri için alan oluşturmaktadır (Egbatan, 2016). Kadın savunuculuğunu ele alan bir diğer kitapçık ise Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Kadın ve Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının Güçlendirilmesi Projesi kapsamında Savunuculuk ve Kampanya El Kitabı’dır. Kitapçık kadınlar ile ilgili çalışma yapan bireylere ve kurumlara yardımcı olacak özellikle savunuculuk alanında faaliyet gösteren kişilere savunuculuğun nasıl yapılacağı, lobicilik faaliyetleri, savunuculukta basının ve kampanyanın yeri ile ilgili yol gösteren bir kaynak olmuştur (Aşar Brown, 2012).

Savunuculuk, toplumsal değişim yaratmak amacına yönelik faaliyetlerden oluşur (Aktaş & Akçay, 2019). Savunuculuk aynı zamanda kadının konuşamadığı durumlarda veya savunmasız kaldığında isteklerini onların yerine ifade etmeyi içermektedir. Savunuculuk desteği sayesinde kadınlar kendilerini değerli ve güvende hissetmektedirler. Bu durum doğum süreçlerine de olumlu katkı sağlamaktadır. Ebelerin savunuculuk desteğine bakımlarda yer vermelerine katkı sağlamak amacıyla lisans eğitiminde ve hizmet içi eğitimlerinde bir bakım felsefesi oluşturmalarını sağlayacak yeni düzenlemeler yapılmalı iş yükleri ve çalışma koşullarının da düzenlemesi gerekmektedir (Uludağ & Mete, 2014).

Doğumda ebe tarafından verilen bakım anne ve bebek sağlığı açısından önemlidir. Ebe kadının saygılı bir doğum deneyimi yaşamasına destek olarak savunuculuk rollerini yerine getirmektedir. Savunuculuk kadının sağlık bakımıyla ilgili kendi kararlarını vermesine destek olmayı, mahremiyetini sağlamayı, kadını korumayı içermektedir. Saygılı bir doğum deneyimi ise kadının mahremiyetini korumak, yargılamadan bakım vermek, hasta haklarının korunması olarak düşünebiliriz. Ebeler kadınların konuşamadığı ortamlarda sesi olmalı, kadınları düşüncelerini ifade etmesi için desteklemeli, kadının düşünceleri alınarak doğum planı yapılmalı, yapılacak olan işlemlerin riskleri ve faydaları hakkında açıklama yapılmalıdır. Bu bağlamda ebeler savunuculuk rollerini de gerçekleştirmiş olmaktadır (Uludağ & Mete, 2014).

Ebelik; sosyal, kültürel, ekonomik koşulların yarattığı olumsuzlukları daha fazla hisseden, sağlık hizmetlerine erişimi olmayan ya da sınırlı olan savunmasız kadınlara, yenidoğana ve ailelerine hizmet veren sağlık sisteminin temel mesleklerinden birisidir. Doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemde kadınların sağlığını korumak ve geliştirmek, ihtiyaçlarını anlamak, onlara destek olmak, gereksinimlerini dikkate almak, kimi zaman kadının konuşamadığı durumlarda sesi olmak ebelik mesleğinin görev tanımlarında yer almaktadır. Ebeler sadece doğum öncesi, doğum, doğum sonrası dönemde değil kadınları etkileyen her durumda; toplumsal cinsiyet meselelerinde, kadın haklarının korunmasında savunuculuk desteğini sürdürmektedir. Ebelerin iş yükünün fazlalığı, hiyerarşik baskı ve bilgi

eksikliği gibi faktörler, savunuculuk rollerini etkin bir şekilde yerine getirmelerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ebelerin bireysel ve toplumsal düzeyde savunuculuk rollerinin belirlenmesi, cinsiyet eşitsizliğinin azaltılması, kadınların güçlendirilmesi ve şiddetin önlenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Ayrıca, ebelerin savunuculuk düzeylerinin ölçülmesi ve bu doğrultuda geliştirilmesine yönelik stratejilerin planlanması, kanıta dayalı yaklaşımlar doğrultusunda ele alınmalıdır. Bu sürecin bilimsel geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış bir ölçek aracılığıyla değerlendirilmesi, savunuculuk kapasitesinin nesnel bir şekilde ortaya konulmasına ve bu alanda etkili müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Ülkemizde ve uluslararası literatürde ebelerin savunuculuk rolünü belirlemeye ve geliştirmeye yönelik geliştirilmiş bir ölçek çalışmasına ulaşılamamıştır. Bu bağlamda; ebelikte savunuculuk ölçeğinin geliştirilmesinin bilimsel literatüre yeni bir ölçme aracını kazandırarak katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bu çalışmanın amacı, ebelikte savunuculuk ölçeğinin geliştirilmesidir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1.Savunuculuk

Savunuculuk kavramını değişim yaratmak amacıyla bir konuyu desteklemek olarak tanımlayabiliriz. Savunuculuk çeşitli şekillerde yorumlanabilir ve birçok tanımı mevcuttur: Oxford Dictionary savunuculuğu “Belli bir dava ya da politikaya dair kamu desteği ya da önerisi”, Hindistan Savunuculuk Çalışmaları Ulusal Merkezi Başkanı John Samuel ise “Kitlelerin seslerini duyurmalarına ve güçlenmelerine yardımcı olacak, kamu politikalarını, sosyal yaklaşımları ve sosyo-politik süreçleri etkilemeyi hedefleyen bir dizi örgütlenmiş eylem “ olarak tanımlamaktadır. Kısaca savunuculuğu; değişim yaratmak maksadıyla iletişim kurma eylemi olarak da tanımlayabiliriz. Savunuculuğun farklı dillerdeki tanımına baktığımızda; İngilizcede advocacy sözcüğü, Latince’de “advocare” sözcüğünden gelmekte ve “add+voice” ses vermek olarak dilimize çevrilebilmektedir (ICM Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019). Türk Dil Kurumu ise “savunuculuk” kelimesini savunucu olma durumu olarak tanımlamaktadır (<https://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 09.08.2024). Literatürde savunuculuğun sağlık alanında, sosyal hizmet alanında, eğitimde ve birçok alanda kullanıldığı görölmektedir. Sağlık bakımında savunuculuk; hastayı korumayı, ihtiyaçlarını anlamayı, mahremiyetine saygı duymayı ve sağlık bakımıyla ilgili seçimlerini yapabilmesine yardımcı olmayı içerir (Uludağ & Mete, 2014). Tıp mesleğinde bakıma erişimin sağlanması, kaynakların eşit kullanımının sağlanması, sağlıkta yaşanan eşitsizlikleri ele alınması, sağlık politikasının geliştirilmesi ve sistem değişikliği yaratmak sağlık savunuculuğu olarak bilinmektedir. Sağlık savunuculuğunun temel kavramları, sağlığın sosyal belirleyicilerini yani insanların yaşadığı ve çalıştığı koşulları, sağlıkta eşitsizlikleri içerir. Sağlıktaki eşitsizlikler ekonomik, sosyal ve politik güçler tarafından sürdürölen, toplumlar arasındaki sağlık eşitsizliklerini içermektedir (Hubinette ve ark., 2017). Toplumun sağlığını iyileştirmek adına yürütölen toplumsal sağlık savunuculuğu toplumun sağlığını ilgilendiren konularda savunucuk yapmak olarak tanımlanmaktadır. Literatüre baktığımızda araştırmacılar, topluluk

adına savunuculuk faaliyetleri yürütenleri çeşitli gruplara ayırmaktadır. Bu gruplara sağlık bağlamında baktığımızda kadın sağlığı ve kürtaj gibi konularda savunuculuk yürüten gruplar fikir toplulukları, HIV ile ilgili toplumun farkındalığını arttırmak ve daha fazla dikkat edilmesini sağlamak adına savunuculuk faaliyetlerini yürüten kişileri kriz topluluğu olarak gruplandırmaktadır (Loue, 2006).

Savunuculuk karmaşık bir süreci ifade etmekle beraber bireyin kişi, aile veya topluluk tarafından maruz kaldığı adil olmayan durumlara , toplumu ilgilendiren sosyal yapıya ilişkin de bir anlayış geliştirilmesi beklenmektedir (Başçılar, 2021). Sosyal savunuculuğun faydasını ve davranış değişikliği üzerindeki etkisini göstermek üzerine yapılan bir çalışmada; savunuculuğun sağlık sektöründe uygulandığından bahsedilmektedir. Sağlık İletişimi Savunuculuğu Aracı kullanılarak sağlık sektöründe savunuculuğu arttırmaya yardımcı olmak amaçlanmış sonuçlara ruh sağlığı açısından bakıldığında savunuculuk niyeti olumlu olan katılımcıların tedaviye yönelik olumlu tutumlar sergilediği belirlenmiştir. Toplumsal açıdan savunuculuğa bakıldığında ise tacizci partnerleri olan kadınlara yönelik şiddetin, savunuculuk etkisiyle azaldığı görülmüştür (Campbell ve ark., 2023).

2.2.Ebelik ve Savunuculuk Faaliyetleri

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından ebe; “gebelik sırasında doğumda ve doğumdan sonra gerekli bakım ve danışmanlığı sağlamak, normal doğumları kendi sorumluluğunda yaptırmak ve yenidoğanın bakımını yapmak üzere eğitimi tescillenmiş kişidir” şeklinde tanımlanmaktadır. Uluslar arası Ebelik Konfederasyonu (İnternational Confederation of Midwives – ICM); “ebe; gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde kadınla işbirliği halinde kadına gereksinim duyduğu destek, bakım ve danışmanlığı sağlayan, kendi sorumluluğunda doğumu yaptıran, yenidoğan ve bebeğe bakım veren sorumluluk sahibi ve güvenilir bir profesyoneldir” şeklinde ve Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ise “ebe; anne ve çocuk sağlığı hizmetlerini yürüten, gebelik, doğum ve doğum sonu dönem hizmetleri sunan, doğum yaptıran, 0-6 yaş çocuk izlemleri ve aşıları yapan, aile planlaması, kişisel temizlik kuralları, ilkyardım, bulaşıcı ve sosyal hastalıklardan korunma ve

savaşla ilgili konularda birey, aile ve topluma sağlık eğitimi veren, insani ve ahlaki davranışları ile örnek olan, Bakanlık tarafından tescil edilmiş bir okuldan mezun meslek grubudur” şeklinde tanımlanmaktadır.

Ebelerin rollerine baktığımızda sadece doğumunu yaptırdığı kadınlar değil tüm kadınlar, yenidoğan, çocuk, aileler ve toplum bağlamında “uygulayıcı, destekleyici, eğitici, savunucu, yönetici, araştırmacı, değişim ajanı, danışmanlık” gibi rolleri de vardır (Akça Ay, 2018). Savunuculuk rolü, kadını korumayı, kadını sağlığı ile ilgili konularda bilgilendirmeyi ve karar verme aşamasında ona destek olmayı, ihtiyaçlarını anlamayı, kadının daha önce bulunmadığı kendisine yabancı olan ortamlarda ona destek olmayı ve sesi olmayı içermektedir. Kadın kendini ifade etmekte zorlandığı durumlarda ya da tıbbi açıdan kavramları anlayamadığı durumlarda ebelerin savunuculuk desteğine ihtiyaç duyabilirler (Karaçam ve ark., 2011). Bununla beraber savunuculuk desteği kadının kararlarını desteklemeyi de içermektedir (Barnett, 2008).

Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM) 2019 yılında “ Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti “ adlı bir çalışma yayınlamıştır. Bu kit ebeler ve ebelerin oluşturduğu meslek örgütleri ile birlikte hazırlanmıştır. Ebelerin küresel ölçekte daha fazla kaynağa erişimini sağlamak, toplumda farkındalık yaratmak, toplumu eğitmek, ebelere sunulması gereken hakları savunma, ebelerin seslerinin duyurmak, ulusal ve uluslararası düzeyde ebelerin lider ve karar verici olarak mesleğini icra etmelerine olanak sağlamak gibi amaçları vardır. Bu kit bilgilendirici olmakla beraber savunuculuk rolünü etkili bir şekilde nasıl yürütülebileceği üzerine de önemli bilgiler sunmaktadır.

Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, ebelik mesleğinde savunuculuk faaliyetleri nasıl yürütülebilir, savunucu rolünü üstlenen kişilerin vermek istedikleri mesajı etkili bir şekilde nasıl iletebilir gibi konular üzerinde durmaktadır. Savunucuk faaliyetlerini etkili bir şekilde yürütmek için savunuculuk faaliyetlerini hangi düzeyde yürütüldüğü de önem taşımaktadır. Savunuculuk düzeyleri en temel seviyede toplum düzeyinde olmakla beraber sırasıyla yerel yönetimler, il, ulusal, bölgesel ve en üst seviyede ise uluslararası düzeydedir. Toplum düzeyindeki savunuculuk faaliyetleri genel olarak sosyal ve kültürel alanlarda bir konuda farkındalık yaratmak, ulusal

düzeydeki savunuculuk faaliyetlerinde ise kurumsal ölçekte bir değişim yaratmak amaçlanmaktadır.

Savunuculuk yapmak yalnızca bir problemi tespit etmek değil bulunan çözümlerin de paylaşılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle kitte farklı savunuculuk türleri için stratejiler geliştirmek hedeflenmektedir. Savunuculuk yapılan konunun hangi savunuculuk faaliyetlerine dahil olduğunu bilmek verilmek istenen mesajın ve yapılacak olan faaliyetleri daha sağlam bir zemine oturmasını ve etkili olmasını sağlamaktadır. Toplumda belirli bir grup veya hedef kitleyi tanımlayan meselelerde yürütülen savunuculuk faaliyetleri grup savunuculuk faaliyetleri olarak ele alınmaktadır. Ebelik bağlamında toplumsal cinsiyet, insan hakları, saygılı anne sağlığı ve bakımı, obstetrik şiddet, doğumda gereksiz müdahalelerin son bulması gibi konular ebelerin yürüttüğü grup savunuculuk faaliyetleri arasındadır. Savaş dönemlerinde en çok etkilenen gruplar arasında kadınlar ve çocuklar vardır. Bu gruplarda insan haklarının ihlal edilmesiyle daha sık karşılaşılmaktadır. ICM bu gibi durumlarda ebelerin kadınlara, yenidoğanlara, çocuklara bakım hizmetini sürdürmesi ve barışı destekleme konusunda ebeleri cesaretlendirmektedir. Kadın saygıdeğer bir varlıktır ve saygılı davranılmalıdır. ICM ebeleri kadının insan hakkını koruyacak her durumu, kadınları güçlendirecek çalışmaları ve bununla ilgili olan her türlü çabayı desteklemektedir. Ebeleri ve ebelik mesleğini etkileyen olaylarda yürütülen savunuculuk faaliyetleri profesyonel savunuculuk faaliyetleri olarak adlandırılmaktadır. Bazı ülkelerde ebelik mesleğinin ayrı bir meslek grubu olarak kabul görmeyişi, artan iş yükü ile ilgili yapılacak olan savunuculuk faaliyetleri bu grupta ele alınmaktadır. Ebeler gerek çalıştıkları ülke gerekse küresel alanda işlerini ve mesleğini etkileyen siyasi meseleler ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle yürütülecek olan savunuculuk faaliyetleri dünyadaki mesleğini yapmakta olan ebelerin beklentilere göre farklılık göstermektedir. Siyasi meselelerde savunuculuk yapılacaksa lobicilik yapılabilir. Lobicilik, politikacıların kararlarını etkilemek üzerine yapılmaktadır. ICM anne, yenidoğan, üreme sağlığı gibi konularda faydalı olacak politika değişikliklerinin yapılması, lobicilik faaliyetlerinin yürütülmesini desteklemektedir. Bu şekilde yürütülen savunuculuk faaliyetleri siyasi savunuculuk faaliyetleri olarak

adlandırılmaktadır. Savunuculuk faaliyetlerine başlamadan önce hedefleri belirlemek bu doğrultuda çözümler üretmek faaliyetleri şekillendirmeyi sağlamaktadır. Hedef ve başarmak istenen konunun savunucu tarafından özümsemesi, hedefe uygun faaliyetlerin doğru belirlenmesi, hedef kitle ile iletişime geçerken verilmek istenen mesajın daha iyi anlaşılmasını sağlar. Bu faaliyetleri yürütürken hedef kitleyi tanımak da önem taşımaktadır. Ebelerin savunuculuk faaliyetlerini yürüttüğü kişiler ve gruplar arasında kadın, yenidoğan, ebeler, ebelik öğrencileri, akademisyenler, politika yapımcılar vardır.

ICM medya ile işbirliği içinde olmanın da savunuculuğa önemli ölçüde katkıları olduğunu vurgulamaktadır. Medya ile işbirliği yapmak mesajların daha çok kişiye ulaşmasına ve daha çok görünür olmaya fayda sağlamaktadır. Güncel olarak yerel ve ulusal basındaki haberleri takip etmek savunuculuğunu üstelendiğimiz konuyla ilgili haberleri tespit etmemizi sağlamaktadır (ICM Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019). Toplumu ilgilendiren meselelerde savunucuların seslerini duyurmak ve politikalarda değişim yaratmak amacıyla dijital platformlarda paylaşımda bulunması dijital savunuculuk olarak adlandırılmaktadır. Literatüre baktığımızda internetin hayatımıza ilk girdiği dönemde tek yönlü olarak bilgi paylaşımı yapıldığını görmekteyiz. Teknolojinin gelişmesi ve sosyal medyanın kullanımının artmasıyla beraber bilginin karşılıklı olarak paylaşıldığı bir dönem başlamıştır. İnternet ortamındaki bu değişimler savunuculuk faaliyetlerinin daha geniş çaplı olarak yürütülmesine, kişilerin ve grupların birbirleriyle kolaylıkla bağlantı kurabilmesine, toplumsal konularda birlikte seslerini duyurabilmesine ve birlik olmaya olanak sağlamaktadır. Bu sayede savunucular toplumsal değişim yaratabilmektedir. (Başcılar, 2021, Aktaş & Akçay, 2019) Savunuculuk faaliyetlerinde en çok kullanılan sosyal medya platformları Facebook, X ve Youtube'dur. Sosyal medya kullanılarak yürütülen savunuculuk faaliyetlerinde ilk aşamada bireylere ulaşılmaktadır. Daha sonrasında bireylerin harekete geçmesi sağlanmaktadır (Başcılar M., 2021). Sosyal medya platformları savunuculuk faaliyetlerinin ve verilecek olan mesajların daha fazla kişiye ulaşmasına imkan sağlar. Facebook, Instagram ve X etkili kullanılırsa görünürlüğün artmasına ve politikacılara

ulaşmada, kamuoyunun bilgilendirilmesinde kolaylık sağlamaktadır (Başcılar, 2021 ; ICM Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019).Literatürde X'te atılan tweetler incelenerek evrimii savunuculuk yöntemleri sınıflandırılmış ve sınıflandırılan yöntemler arasında ilk sıralarda toplumun eğitimi, lobicilik faaliyetleri, yargı savunuculuğu olduğu grlmektedir (Başcılar, 2021). ICM çeşitli sosyal medya platformlarının nasıl kullanılacağına dair örnekler sunmaktadır. Sosyal medyada yapılan görsel paylaşımlar daha çok ilgi eker ve savunuculuk faaliyetlerine daha fazla katılım sağlamaktadır. Bu nedenle ICM basılabilecek ve paylaşılabilecek olan grafik ve posterleri düzenli olarak paylaşmaktadır. Buna ek olarak ICM'nin bültenine kayıt olan kişilere her ay düzenlenecek savunuculuk faaliyetleri ve günleri hakkında grafiklerden haberdar olabilmek imkanı sunmaktadır (ICM Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019).

2.3. Ebelikte Savunuculukla İlgili Yapılan Bilimsel Araştırmalar

Literatür incelendiğinde ülkemizde ebelik ve savunuculuk üzerine çok sayıda çalışmaya ve ebelerin savunuculuk rolünü belirlemeye ve geliştirmeye yönelik geliştirilmiş bir ölçek çalışmasına ulaşılamamıştır. Doğum eyleminde verilen destekleyici bakım üzerine yapılan bir çalışmada destekleyici bakımın fiziksel destek, duygusal destek, bilgilendirme desteği /eğitim yapma, savunuculuk / savunma desteği olarak dört grupta incelenmektedir. Doğum eylemindeki kadının bakımında ebenin savunuculuk desteği sağlayan davranışları ise; saygı gösterme, güvenliği sağlama, kadının doğum eylemine yönelik beklentilerini bilme, problem çözme davranışlarını destekleme ve eşin beklentilerini belirlemek olarak grlmektedir (Karaçam ve ark., 2011). Ebelerin eğitiminde eksiklerin olması, çalışma koşullarının zor oluşu verilen bakımlarda duygusal destek ve savunuculuk desteğinin göz ardı edilmesine neden olmaktadır (Uludağ & Mete, 2014).

Savunuculuk, anne ve yenidoğan sağlığını iyileştirmek için hayati bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Mesleki tanınma eksikliği ve temel veya sürekli eğitimdeki eksiklikler ebelerin savunuculuk rolünü benimsemesinin önünde engeller oluşurmaktadır. Ebeleri savunuculuk rolünden caydıran başlıca faktörler arasında hekimlerin hiyerarşik baskısı, doğumun tıbbileştirilmesi ve yöneticilerin yeterli destek vermemesi gösterilmektedir.

Savunuculuk desteği kişiden kişiye değişmekle beraber zor bir roldür ve ebelerin eğitim programları ile bu rolü üstlenme konusunda kendilerine güvenmeleri sağlanmalı, cesaretlendirilmeli ve güçlendirilmelidir (Hadjigeorgiou & Coxon, 2014).

Sullivan ve Goodman savunuculuğu “mağdurun haklarını ve çıkarlarını temsil etmek ve onları somut kaynaklara, korumalara ve fırsatlara bağlamak için onlarla ortaklık kurmak” olarak tanımlamıştır (Klein ve ark., 2023). Klein LB. ve arkadaşlarının “Kampüs İçi Kişilerarası şiddet Mağduru Savunuculuk Hizmetleri” adlı kampüslerde savunuculuk hizmetlerinin nasıl sağlandığı hakkında önemli ön bilgiler sağlayan çalışmasında toplumda savunuculuk hizmetlerinden; duygusal destek sağlamak, kişinin hakları ve sağlık konusunda eğitim, güvenliğinin planlanması, tıbbi ve yasal refakat, ekonomik destek, sosyal ve toplum desteklerinin arttırılması ve sistem değişikliğini içerdüğinden bahsedilmektedir. Savunuculuk hizmetleri ile refaha yönelik olan tehditlerin minimum düzeye indirilmesi, mağdur kişinin güçlendirilmesi, mağdurun bulunduğu ortamın iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Savunuculuk toplum içinde sağlandığında kişinin tekrar mağduriyet ve zarar görme riskini azalttığı bulunmuştur. Bununla beraber toplum içinde sağlanan savunuculuk hizmetleri aynı zamanda kişiye umut aşılamakla beraber kendilerine olan güvenlerinin artmasına, kendi başlarına bir şeyler yapabileceklerine olan güveninin artmasına, depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu semptomlarının azalmasına olanak sağlamaktadır (Klein ve ark., 2023).

ABD Washington Eyaleti’nde yapılmış olan çalışmada; toplum ebelerinin savunuculuk yolu ile ebelik mesleğini sağlık hizmetleri sistemine daha fazla entegre ettiği belirtilmektedir. Yetersiz hizmet alan kırsal ve kentsel alanlarda yaşayan ve bakımlarını için ebeleri sečen ailelerin ilaçlara ve tıbbi cihazlara erişimi ebelerin savunuculuk desteği sayesinde sağladıkları görölmektedir (Rosa ve ark., 2019).

Kadın doğum uzmanları, sağlık profesyonelleri, kadın sağlığı savunucuları 1980’den itibaren ülke düzeyinde baktığımızda Endonezya, Nijerya, Brezilya arasında cinsel ve üreme sağlığı konusunda ulusal ve

uluslararası düzeyde işbirliği içinde olup sağlık anlaşmalarının uygulanması için önemli katkıları olmuştur. Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı (ICPD-1994) ve 1995'teki 4. Dünya Kadın Konferansı'ndan sonra cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakları iyileştirilmiştir. Bu iyileştirme sağlık profesyonelleri ve kadın sağlığı savunucuları tarafından da desteklenmiştir. Savunucular, kürtajın yasal olduğu ülkelerde ilgili ülkenin yasalarına göre kürtajın güvenli ve erişebilir olması yönünde Dünya Sağlık Örgütü'nü (WHO) kürtaj ile ilgili belirli bir kılavuz üretmesine ikna etmelerinin beraberinde 3 sene boyunca kadın doğum uzmanları ve sağlık profesyonelleriyle işbirliği yaparak kılavuzun çıkmasına olanak sağlamışlardır.

Bangladeş'te ise kadın sağlığı savunucuları, sağlık profesyonelleri hükümet işbirliği ile yeni ulusal sağlık ve nüfus programının geliştirilmesinin ardından 5 yılda anne ölüm oranlarında %26 azalma, bebek ölüm oranlarında azalma, doğum öncesi hizmetlerin kullanımının arttığı görülmüştür. Benzer olarak Latin Amerika, Sahra Altı Afrika, Asya'daki kadın sağlığı savunucuları ve kadın doğum uzmanları yasalar çerçevesinde sağlık profesyonellerinin ve kadınların eğitilmesi, farkındalıklarının artırılması sağlanarak kürtaja güvenli bir şekilde erişilmesine teşvik etmişlerdir. Ebeler, FIGO ve ICM iş birliği ile Moldova' da doğum esnasında hayatını kaybeden yenidoğanlara yönelik ülke çapında denetim yapılmasını, Uruguay'da kadınların cinsel ve üreme hakları çerçevesinde istenmeyen gebeliklere yönelik yaklaşımlara hizmet sağlayan ve sağlanan arasında ilişkinin iyileştirilmesine katkı sağlamışlardır (Germain & Liljestrand J., 2009).

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde (1948) tüm insanların kadın erkek ayrımcılığı yapılmaksızın özgür ve eşit haklarla doğduğu belirtilmektedir. Fakat ne yazık ki toplumumuzda kadınlar ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığına maruz kalınan en önemli alan ise üreme sağlığı hizmetleri olduğu görmekteyiz. Dünyada kadınlar şiddete uğramakta, doğurganlıkları sebebiyle sakat kalabilmekte ya da ölebilmektedir. Kadınlar gerek toplumsal gerekse ailevi baskılar nedeniyle sağlık hizmetlerine ulaşmakta ya da sağlığıyla ilgili bağımsız karar verme sürecinde engellerle karşılaşmaktadır (Coskun & Ozdilek, 2012).

Savunuculukla ilgili literatürdeki çalışmalar incelendiğinde kadın sağlığı ve savunuculuğu üzerine Birleşmiş Milletler, Dünya Sağlık Örgütü, ICM'in de çalışmaları da bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler 1979'da Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Sözleşme'yi (CEDAW) kabul etmiştir. Ayrıca bu sözleşme kadınların üreme haklarını teyit eden ilk insan hakları antlaşması olarak tarihe geçmektedir (<https://www.un.org> Erişim tarihi:06.11.2014). Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2001 yılında hazırlanan Avrupa Kadın Sağlığı Stratejik Eylem Planı'na baktığımızda toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve sağlık arasındaki ilişkiyi, kadının sağlığının yaşamının her döneminde ele alınmasını toplumsal cinsiyet bakış açısının sağlık alanına entegre edilmesini amaçlamaktadır (<https://huksam.hacettepe.edu.tr/>, Erişim tarihi: 23.11.2024). ICM ise savunuculuk üzerine Ebeler İçin Savunuculuk Araç Kiti geliştirmiştir (ICM Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019).

Ülkemizde yapılan çalışmalara baktığımızda kadınların dörtte üçünün doğumda obstetrik şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Dünya'da ise kadınlar doğumlarında %18.3 ile %75 arasında obstetrik şiddete maruz kaldığı görülmektedir (Karabulut & Unutkan, 2024). Obstetrik şiddet bazı ülkelerde yasal suç kapsamındadır. Obstetrik şiddet ile ilgili 2007 yılında yasa geliştiren ilk ülke Venezüella olmakla beraber obstetrik şiddet yasal olarak suç kabul edilmiştir (Kilci ve ark., 2020). Türkiye'de vajinal doğum obstetrik şiddetin en fazla olduğu doğum türüdür. kadınların doğum sırasında maruz kaldıkları obstetrik şiddetin yaygınlığı ve ilişkili faktörlerin araştırıldığı bir çalışmada kadınların %76,4 ü obstetrik şiddet yaşadığını bildirmiştir. Düşük gelirli, çok doğum yapmış, doğum sırasında ebe desteğinden mahrum kalan kadınların obstetrik şiddete maruz kalma olasılığı daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Aşci & Bal, 2023).

2023 Yılı Kadın Cinayetleri Verileri Raporu'na 438 kadının katledildiği belirtilmiştir. Bu rakam kesin olmamakla beraber cinayetlerin devam ettiğini de ortaya koymaktadır. 2023 yılı içinde öldürülen kadınlarımızın 135'i şüpheli ölüm 303'ü cinayet olarak kayıtlara geçmiştir. Dünya Ekonomik Formu cinsiyet eşitsizliği 2023 raporuna göre 146 ülke arasından Türkiye 124. Sıradadır (<https://tkdf.org.tr/>, Erişim

tarihi:06.11.2024). 2024 yılının ilk 6 ayında ise 166 kadın şiddete uğrayarak hayatını kaybetmiştir (Nogay, 2024). Türkiye’de Yaşam Memnuniyeti Araştırması sonuçlarına göre 2023 yılında, yaşadıkları çevrede gece yalnız yürürken kendilerini güvensiz hisseden kadınların oranı %27,4, erkeklerde %10,2 olduğu görülmektedir. Evde yalnız olduklarında kendilerini güvensiz hisseden kadınların oranı %6,3 erkeklerde %2,7’dir (<https://data.tuik.gov.tr/>, Erişim tarihi: 06.11.2024). Şiddet mağdurlarının istismar hakkında konuştuğu sağlık profesyonellerinden biri de ebelerdir. Bu nedenle ebeler aile içi şiddet mağdurlarını tespit etmek, bilgilendirmek ve doğru yönlendirmelerle duruma müdahale etmek gibi rollere sahiptir (Orloff, 1996).

Ebelerin savunuculuk desteği, yenidoğan, çocuk, meslektaş ve kadın haklarının korunması açısından kritik bir öneme sahiptir. Özellikle kadınların toplumsal statüsü, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, obstetrik şiddet, cinsel sağlık ve üreme sağlığı gibi alanlarda, ebeler, kadına yönelik her türlü şiddet karşısında sesini duyuramayan kadınlar için güçlü bir savunucu rolü üstlenmektedir. Bu bağlamda, ebelerin savunuculuk kapasitesinin belirlenmesi ve güçlendirilmesi, kadın haklarının korunması ve toplumsal eşitliğin sağlanmasına yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

3.GEREÇ ve YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Tipi: Araştırma metodolojik tipte yapılmıştır.

3.2 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Süresi: Araştırma, Şubat- Aralık 2024 tarihleri arasında Google Forms çevrimiçi anket kullanılarak sağlık kurumlarında ebelik hizmetlerinin sunulduğu birimlerde çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden ebelerle yürütülmüştür.

3.3 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, ebelik mesleğinin gerektirdiği çalışma alanlarında görev yapan tüm ebeler oluşturmaktadır. Bu kapsamda, birinci basamak sağlık hizmetlerinde ve hastanelerin doğum salonları, doğum servisleri gibi ebelik hizmetlerinin sunulduğu kliniklerde çalışan ebeler araştırma evrenidir. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2023 Haber Bültenine göre Sağlık Bakanlığı, özel, üniversite hastanelerinde çalışan toplam 59.750 ebe bulunmaktadır (<https://dosyasb.saglik.gov.tr/>, Erişim tarihi:25.11.2024). Fakat Türkiye’de ebeler farklı birimlerde de görevlendirilebildiği için evren ile ilgili net sayı bilinmemektedir. Ölçek geliştirme çalışmalarında örneklem sayısında faktör analizi açısından 100’ün altına inilmemesi önerilmektedir. Faktör analizi yaparken her bir ölçek maddesi için 5-10 kişi alınması gerektiğini belirtilmektedir (Şencan, 2005). Bu çalışmada her bir ölçek maddesi için 10 ebe alınmıştır. Araştırma, sağlık kurumlarında ebelik hizmetlerinin sunulduğu alanlarda çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden tüm ebeler ile yürütülmüştür. Çalışmaya katılımcılar online olarak davet edilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden ve araştırmaya yönelik soruları yanıtlayan 260 ebe, araştırmanın örneklemi oluşturmuştur.

Araştırmaya dahil olma kriterleri: Araştırmaya dahil olma kriterleri arasında, internet erişimine sahip olmak ve ebelik hizmetlerinin sunulduğu alanlarda görev yapmak yer almaktadır. Bu kriterleri karşılayan ebeler araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmanın dışlanma kriterleri: Ebelik hizmetlerinin sunulduğu alanlar dışında görev yapan ebeler araştırmaya dahil edilmemiştir.

3.4 Araştırma Soruları veya Araştırma Hipotezleri: Çalışma metodolojik tipte olduğu için araştırma hipotezleri bulunmamaktadır.

3.5 Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler: Çalışma metodolojik tipte olduğu için bağımlı ve bağımsız değişkenleri bulunmamaktadır.

3.6 Veri Toplama Araçları: Araştırmada, Bireysel Tanıtım Formu ve Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Taslağı kullanıldı.

Bireysel Tanıtım Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan ebelerin sosyodemografik özellikleri (yaş, eğitim durumu), çalışma yılı, görev yaptığı yer, mesleklerini severek yapma durumu, savunuculuk rollerine verdikleri puan (VAS skoru 1’den 10’a kadar dereceli kullanıldı), savunuculuk rollerini engelleyen faktörlerin olup olmadığı ve savunuculuk rollerine ilişkin görüşlerini içeren yedi sorudan oluşmaktadır (EK- 1).

Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Taslağı: Araştırmacılar tarafından ICM Ebeler İçin Savunuculuk Araç Kiti ve ilgili literatür taranarak (ICM Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019; Egbatan, 2016; Aşar Brown, 2012; Loue, 2006; Klein ve ark., 2023; Germain & Liljestrand J., 2009) ebelerin savunuculuk düzeylerini belirlemek için 27 madde içeren madde havuzu oluşturulmuştur (EK-2). Uzman görüşü alındıktan sonra oluşan 26 maddelik ölçek formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Ölçek, dörtlü likert tiptedir ve yanıtları “kesinlikle katılmıyorum; 1 puan”, “katılmıyorum; 2 puan”, “katılıyorum; 3 puan”, “kesinlikle katılıyorum; 4 puan” olarak değerlendirilmiştir. Ölçekten alınan puan verilen yanıtların toplamından oluşmuştur (EK-3).

3.7 Veri Toplama Yöntemi: Bireysel Tanıtım Formu ve Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Taslağı, Google Forms kullanılarak erişime açılmıştır. Çevirim içi anket formu sosyal medya kanallarından ve WhatsApp’tan paylaşılarak veriler toplanmıştır. Kullanıcıların e-mail adresleri kapalı olup anketlere bir kişi sadece bir kez cevap vermiştir. Çevirim içi anketleri dolduran katılımcılar soruları cevaplamadan önce bilgilendirilmiş onam formunu okuyarak araştırmaya katılmayı kabul ettiğine dair onay vermiştir.

Veri toplama aracının geçerliliğini sağlamak için Kapsam Geçerliliği, Görünüm Geçerliliği ve Yapı Geçerliliği yapılmıştır.

Ölçek geliştirme çalışmalarında belirli aşamalar izlenmektedir. Ölçek geliştirmek için üç aşama kullanılabilir (Boateng ve ark., 2018). Bu aşamalar: Madde geliştirme, ölçek geliştirme ve ölçek değerlendirmeyi içermektedir. Ayrıca bu aşamalar dokuz adıma ayrılmaktadır: Kavramın tanımlanması ve madde oluşturma, içerik geçerliliği (uzman görüşlerinin alınması), soruların ön testinin yapılması, örnekleme ve anket uygulama, madde azaltma, faktör analizi, boyutluluk testleri, güvenilirlik testleri ve geçerlilik testleri. Ölçek geliştirmede kullanılan bu dokuz adımın gerekliliği çalışmanın özelliğine göre değişebilmektedir (Boateng ve ark., 2018). Bu çalışmada ölçek geliştirilirken belirtilen beş adım izlenmiştir.

3.7.1 Kavramın tanımlanması ve madde havuzunun oluşturulması: ICM Ebeler İçin Savunuculuk Araç Kiti ve literatür taramaları sonucu (ICM Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019; Egbatan, 2016; Aşar Brown, 2012; Loue, 2006; Klein ve ark., 2023; Germain & Liljestrand J., 2009) araştırmacılar tarafından ebelerin savunuculuk düzeylerini belirlemek için konu ile ilgili 27 maddeden oluşan madde havuzu oluşturuldu. Bununla beraber ölçeğin madde havuzu oluşturulurken ölçeğin açıklaması ve yönergesi de oluşturulmuştur (EK-4).

3.7.2 Kapsam Geçerliliği (Uzman Görüşlerinin Alınması): Ölçeğin kapsam geçerliliği için ölçeğin anlaşılır olup olmadığını ve soruların ölçülmek istenen amaca uygunluğunu değerlendirmek amacıyla konu alanı ile ilgili 11 uzman görüşüne sunulmuştur. Bunun için maddelerin derecelendirme ölçütü olarak Kapsam Geçerlilik İndeksi (Content Validity Index- CVI) kullanılmıştır. Bu ölçütte uzmanlar Davis tekniğine göre her bir ölçek maddesinin 1-4 arası puanlayarak değerlendirmiştir. Puanların değerleri; 1 puan: Uygun Değil, 2 Puan: Maddenin Uygun Şekle Getirilmesi Gerekir, 3 puan: Uygun Ancak Küçük Değişiklik Gerekir, 4 puan: Çok Uygun şeklindedir. Her uzmanın her madde için verdiği puanlar değerlendirilerek 1 ve 2 puan alan maddeler ölçekten çıkarılıp yeniden düzenlenmiştir. Uzmanların madde düzeyinde kapsam geçerlilik indeksi bir

maddeye 3 ya da 4 puan veren uzman sayısının toplam uzman sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir. Maddelerin %80'i 3 ile 4 puan arasında değerlendirilirse CVI skoru 0,80 olarak belirlenmektedir. CVI skorunun 0,80'in üzerinde olması kapsam geçerliliğinin sağlandığını göstermektedir (Esin, 2014). Yapılan değerlendirmeler sonucunda ölçeğin madde düzeyinde kapsam geçerlilik indeksi 0.81 ile 1 arasında bulunmuştur. Ölçek düzeyinde kapsam geçerliliği indeksi 0,96 olarak bulunmuştur.

3.7.3 Görünüm Geçerliliği (Soruların Ön Testinin Yapılması): Dil ve kapsam geçerliliği sağlanmasından sonra veri toplama araçlarında gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla 15 ebe ile ön uygulama yapılarak görünüm geçerliliği sağlanmıştır. Doğrudan gözlenemeyen ve ölçülmesi güç olan ancak kuramsal olarak açıklanan bir soyut kavram, davranışı ölçmeyi hedefleyen bir ölçüm aracının amacına ne kadar ulaştığı, ölçülmek istenen soyut kavramın ne kadar doğru ölçtüğü yapı geçerliliği ile değerlendirilir (Esin, 2014). Yapı geçerliliğini sağlamak için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinden sonra faktör yükü düşük maddeler ölçekten çıkarılarak 22 maddelik ölçek formu oluşturulmuştur.

3.7.4. Örneklem ve anket uygulama: Ölçek geliştirme çalışmalarında örneklem sayısında faktör analizi açısından 100'ün altına inilmemesi önerilmektedir. Faktör analizi yaparken her bir ölçek maddesi için 5-10 kişi alınması gerektiğini belirtilmektedir (Şencan, 2005). Bu çalışmada her bir ölçek maddesi için 10 ebe alınmıştır.

3.7.5. Güvenilirlik Çalışmaları: Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılığı incelemek için Cronbach's alfa katsayısı kullanılmıştır. Ölçeğin her bir maddesinin kendi içinde aynı tutumu ölçtüğünün belirlenmesi gerekmektedir. Bunun için en uygun yöntem maddelerinin 1-3, 1-4 gibi ikiden fazla seçenekle puanlandığında ve madde yanıtları süreklilik gösterdiği durumlarda kullanılan bir yöntemdir (Esin, 2014). Güvenirlik çalışmaları için Cronbach's alfa katsayısı, madde analizi sonuçları, ölçeğini genel ve alt boyutlarının puan dağılımları ve cronbach's alfa katsayıları, ölçeğinin yapısal modelin uyum iyiliği değerleri, yarı-yarıya güvenilirliği ile yapılmıştır.

3.8 Çalışma takvimi/çizelgesi

Araştırma sürecine dair çalışma takvimi aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Takvimi

Araştırma Takvimi									
Faaliyetler ve süre	2023		2024						2025
	Eylül-Ekim	Kasım	Ocak	Şubat	Mart	Nisan-Mayıs	Ağustos-Eylül-Ekim-	Kasım-Aralık	Ocak-Şubat
Ebelerin savunuculuk rollerine ilişkin literatür incelemesi yapılması									
Madde havuzunun oluşturulması									
Taslak ölçeğin oluşturulması									
Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'ndan izin alınması									
Uzman görüşlerinin alınması (Kapsam geçerliliği çalışması)									
Ön uygulamanın yapılması									
Ölçeğin tüm örneklem grubuna uygulanması									
Verilerin analizlerinin yapılması ve									

Tez yazımı									
Tez savunması									

3.9 Verilerin Değerlendirilmesi: Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 ve DataBeeg 1.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik sınaması kapsam geçerlik indeksi, yapı geçerliliği (açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi) kullanılarak yapılmıştır. Ayırt edici geçerliği test etmek için madde analizi uygulanmıştır. Güvenirlik sınaması ise Cronbach alfa katsayısı, madde toplam puan korelasyonu ve yarı-yarıya güvenirliliği ile yapılmıştır. Örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygunluğuna karar vermek için Kaiser–Meyer– Olkin (KMO) testinin sonucuna bakılarak karar verilmiştir. Faktör analizlerinin yapılabilmesi için veri setindeki maddeler arasındaki korelasyonların yeterli düzeyde olması gerekmektedir. Bunun için Barlett küresellik testine bakılmıştır.

3.10 Araştırmanın Sınırlılıkları: Bu çalışmada veri toplama süreci online yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Özellikle ebelerin yoğun çalışma temposu ve dijital anketlere erişim sürecindeki zorluklar nedeniyle, yeterli sayıda katılımcıya ulaşmak beklenenden daha uzun bir zaman almıştır. Ayrıca, online veri toplama sürecinde anketin yanıtlanma oranını artırmak amacıyla çeşitli hatırlatmalar yapılmış, ancak bu durum veri toplama sürecinin uzamasına neden olmuştur. Online veri toplama yönteminin bir diğer sınırlılığı ise, yalnızca dijital platformlara erişimi olan ebelerin çalışmaya katılmış olmasıdır. Bu durum, çalışmanın temsil gücünü sınırlayabilir ve sonuçların tüm ebe popülasyonuna genellenebilirliği konusunda dikkatli olunmasını gerektirmektedir. Bunun yanı sıra, çevrimiçi anketlerin doğası gereği katılımcıların yanıtları üzerinde doğrudan kontrol sağlanamamıştır. Yüz yüze veri toplama yöntemleri ile elde edilebilecek derinlemesine bilgiye ulaşmak mümkün olmayabileceğinden, katılımcıların

ölçeğe verdikleri yanıtların doğruluğu, içsel motivasyonları ve dikkat düzeyleriyle ilişkili olabilir.

3.11 Araştırmanın Etik Yönü: Tez konusu Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü 27.07.2023 tarih ve 20/5 sayılı yönetim kurulu karar ile kabul edilmiştir (EK-5). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulundan 17.01.2024 tarihli 20.478.486/2213 sayılı karar ile etik onam alınmıştır (EK-6). Bireysel Tanıtım Formu ve Ebelikte Savunuculuk Ölçeği cevaplanmadan önce ebeler tarafından bilgilendirilmiş onam formu online olarak onaylanmıştır.

4.BULGULAR

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler		n	%
Yaş ($\bar{X} \pm SS$, 33.74 $\pm$ 9.80)	34 yaş ve altı	161	61.9
	34 yaş üstü	99	38.1
Eğitim durumu	Lisans	185	71.1
	Lisansüstü	66	25.4
	Sağlık Meslek Lisesi	9	3.5
Mesleki deneyim ($\bar{X} \pm SS$, 11.22 $\pm$ 10.55)	1-4 yıl	96	36.8
	5-9 yıl	54	20.8
	20 yıl ve üzeri	54	20.8
	10-14 yıl	29	11.2
	15-19 yıl	27	10.4
Görev yaptığı yer	Doğum salonu	76	29.2
	Kadın doğum poliklinikleri ve NST	54	20.8
	Doğum servisi	43	16.6
	ASM	35	13.5
	TSM	17	6.5
	Yenidoğan Yoğun Bakım	15	5.8
	Kadın doğum acil	9	3.5
	Gebe okulu	7	2.7
	Jinekoloji Servisi	4	1.5
Ebelik mesleğini severek yapma durumu	Evet	247	95.0
	Hayır	13	5.0
Mesleği yaparken savunuculuk rolüne puanı (Ebelerin Savunuculuk Rolü puan $\bar{X} \pm SS$, 7.89 $\pm$ 1.77)	1,00	1	0.4
	2,00	2	0.8
	3,00	3	1.2
	4,00	3	1.2
	5,00	17	6.5
	6,00	24	9.2
	7,00	43	16.5
	8,00	65	25.0
	9,00	44	16.9
	10,00	58	22.3
Savunuculuk rolünü engelleyen faktörler olduğunu düşünme durumu (n=211, % 81.2) *	Mesleki yetki, görev ve sorumlulukların net olmaması	87	33.5
	Çalışılan kurumun yönetimi	60	23.1
	Kurumdaki hiyerarşik yapı	40	15.4
	Bakım verdiğim bireyler	12	4.6
	Kişisel nedenler	8	3.1
	Diğer	4	1.5
Toplam		260	100.0

*Birden fazla madde cevaplandırılmıştır

Araştırmaya katılan katılımcıların % 61.9'u 34 yaş ve altında olup %71.2'sinin eğitiminin lisans, %25.4'ünün ise lisansüstü olduğu bulunmuştur. Katılımcıların % 36.8'i, 1-4 yıl arasında mesleki deneyime sahip olduğunu ve %29.2'si doğum salonunda çalıştığını, %95.0'ı mesleğini severek yaptığını belirtmiştir. Ebelerin mesleğini yaparken kendi savunuculuk rolüne ilişkin verdiği toplam puan ortalaması 7.89 ± 1.77 bulunmuştur. Ebelerin savunuculuk rollerini engelleyen faktörlerin olduğunu belirten katılımcıların oranı %81.2 olup bu engellere ilişkin birden fazla verilen yanıtların dağılımı incelendiğinde %33.5'inin mesleki yetki, görev ve sorumlulukların net olmaması ifadesinin olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 3. Kapsam Geçerliliği İndeks Puanları

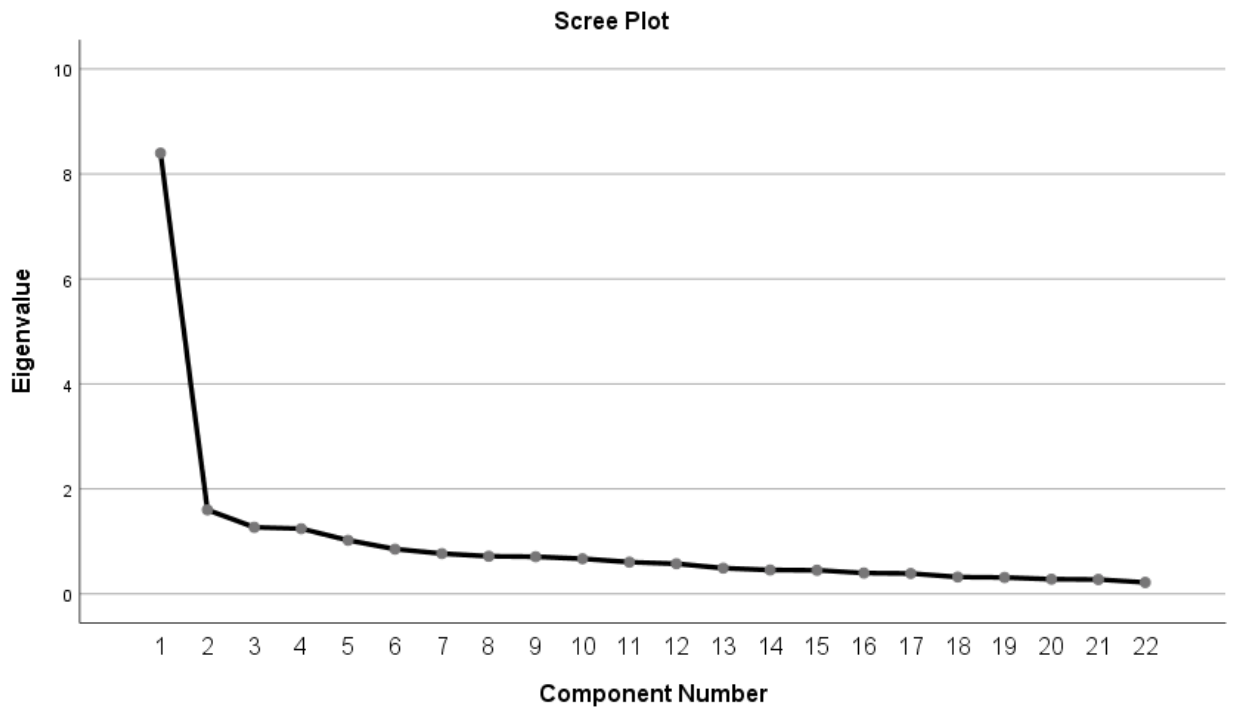
Maddeler	UZM1	UZM2	UZM3	UZM4	UZM5	UZM6	UZM7	UZM8	UZM9	UZM10	UZM11	KGİ
1	4	4	4	3	4	3	4	4	4	3	4	1
2	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	3	0.81
3	4	4	2	3	4	3	4	1	4	2	4	0.72
4	4	3	3	4	4	4	4	2	1	4	3	0.81
5	4	4	3	4	3	2	4	4	2	4	3	0.81
6	4	4	4	4	3	4	3	4	4	4	3	1
7	4	3	4	4	3	2	4	3	2	4	3	0.81
8	4	4	3	4	4	4	3	4	2	3	3	0.90
9	4	4	2	4	4	4	2	3	4	4	3	0.81
10	4	4	4	4	4	4	4	1	4	4	1	0.81
11	4	3	4	4	4	4	3	4	2	4	3	0.90
12	4	4	4	4	4	2	4	4	2	4	3	0.81
13	4	4	4	4	4	4	4	4	2	4	3	0.90
14	4	4	3	4	3	4	4	3	2	4	3	0.90
15	4	4	2	4	4	4	4	3	4	4	3	0.90
16	4	4	2	4	3	4	4	3	4	4	3	0.90
17	4	4	4	4	4	4	4	1	2	4	3	0.81
18	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	3	1
19	4	4	2	4	4	4	4	4	4	4	3	0.90
20	4	4	2	4	4	3	4	4	4	4	3	0.90
21	4	4	4	4	3	4	2	4	4	4	3	0.90
22	4	4	4	4	4	4	3	4	2	4	3	0.90
23	4	3	4	3	4	4	4	4	2	4	4	0.90
24	4	4	3	4	4	3	4	3	4	4	3	1
25	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	3	1
26	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	1
27	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	1

Ölçeğin kapsam geçerliliği için ölçek maddelerinin anlaşılır olup olmadığını değerlendirmek amacıyla konu alanı ile ilgili 11 uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü sonrası ölçeğin madde düzeyinde kapsam geçerlilik indeksi 0.72 ile 1 arasında bulunmuştur. Kapsam Geçerlilik İndeksi (Content Validity Index- CVI) skorunun 0,80 in altında olan üçüncü madde (Problemlili bir durum oluştuğunda kadın adına sorumluluk alırım) uzmanların görüşleri doğrultusunda ölçekten çıkarılmıştır. İkinci değerlendirmede ölçeğin madde düzeyinde kapsam geçerlilik indeksi 0.81 ile 1 arasında bulunmuştur. Ölçek düzeyinde kapsam geçerliliği indeksi 0,96 olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 4. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Açıklayıcı Faktör Analizi

	Faktörler					
İfadeler	F1: Doğumda Kadın Odaklı ve Ekip Temelli Yaklaşım	F2: Kadın Hakları Savunuculuğu ve Mesleki Katılım	F3: Saygılı ve Etik Yaklaşım	F4: Savunmasız Gruplar İçin Sorumluluk ve Duyarlılık	F5: Mesleki Savunuculuk	Toplam Madde Korelasyonu
ESÖ1	0.626					0.496
ESÖ3	0.663					0.610
ESÖ4	0.727					0.704
ESÖ7	0.677					0.600
ESÖ8	0.420					0.523
ESÖ10	0.567					0.631
ESÖ11		0.757				0.629
ESÖ12		0.693				0.557
ESÖ14		0.644				0.447
ESÖ15		0.685				0.633
ESÖ16			0.739			0.551
ESÖ17			0.551			0.476
ESÖ18			0.705			0.664
ESÖ19			0.623			0.579
ESÖ5				0.546		0.479
ESÖ6				0.678		0.597
ESÖ21				0.682		0.610
ESÖ22				0.602		0.642
ESÖ23				0.573		0.546
ESÖ9					0.474	0.401
ESÖ13					0.656	0.472
ESÖ26					0.707	0.426
Cronbach's Alpha	0.822	0.756	0.763	0.790	0.608	0.912
Açıklanan Varyans (%)	14.390	13.071	12.564	12.368	9.101	61.494
KMO =0.912; $\chi^2(231) =2524.189$; Bartlett Küresellik Testi (p) = 0.000						

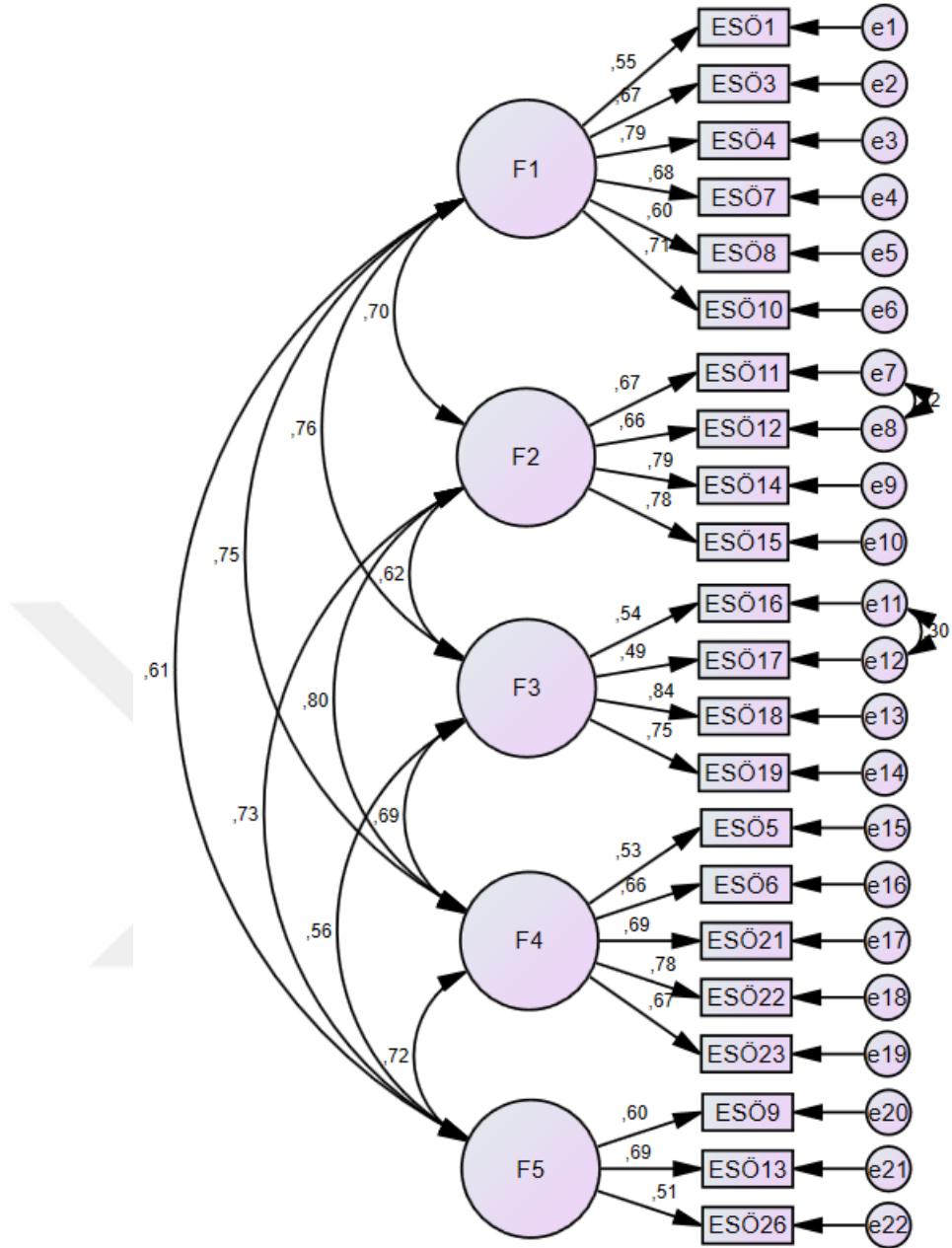
Açıklayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin 0.912 olduğu belirlenmiştir. Bartlett Küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($\chi^2(231) = 2524.189, p < 0.05$) (Tablo 4).

Şekil 1. Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Scree Plot Grafiği

Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda, scree plot yukarıda verilmiştir. Grafik incelendiğinde, dikey çizginin öz değerleri ifade ettiği görülmekte ve 22 maddenin 5 boyut altında toplandığı görülmektedir.

Ölçeğin faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizinde 2. ve 20. madde binişik madde, 24 ve 25. maddeler 2 boyut oluşturduğu için maddeler taslak ölçekten çıkarılmıştır (EK-3). Geriye kalan 22 madde 5 boyut altında toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %61.494'ünü açıklamaktadır (Şekil 1).

Şekil 2. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Birinci Düzey Çok Faktörlü Doğrulamalı Faktör Analizine İlişkin Model

Tablo 5. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Ölçüm Modeline İlişkin Sonuçlar

Faktörler	İfadeler	Faktör Yükleri	Standart Hata	t Değerleri	p Değerleri
F1: Doğumda Kadın Odaklı ve Ekip Temelli Yaklaşım	ESÖ1	0.552	-	-	-
	ESÖ2	0.674	0.129	7.976	***
	ESÖ3	0.787	0.144	8.706	***
	ESÖ6	0.684	0.158	8.049	***
	ESÖ7	0.605	0.155	7.446	***
	ESÖ9	0.710	0.142	8.228	***
F2: Kadın Hakları Savunuculuğu ve Mesleki Katılım	ESÖ10	0.667	-	-	-
	ESÖ11	0.657	0.080	11.067	***
	ESÖ13	0.786	0.108	10.400	***
	ESÖ14	0.781	0.103	10.356	***
F3: Saygılı ve Etik Yaklaşım	ESÖ15	0.539	-	-	-
	ESÖ16	0.490	0.135	7.423	***
	ESÖ17	0.843	0.220	8.374	***
	ESÖ18	0.754	0.232	8.069	***
F4: Savunmasız Gruplar İçin Sorumluluk ve Duyarlılık	ESÖ4	0.532	-	-	-
	ESÖ5	0.659	0.139	7.548	***
	ESÖ19	0.691	0.142	7.751	***
	ESÖ20	0.778	0.133	8.233	***
	ESÖ21	0.665	0.137	7.587	***
F5: Mesleki Savunuculuk	ESÖ8	0.598	-	-	-
	ESÖ12	0.687	0.171	7.332	***
	ESÖ22	0.508	0.210	6.120	***

***p<0.05

Ölçeğin 22 madde ve beş boyutuyla ilgili değişkenler arası korelasyonlar incelendiğinde maddelerin faktör yüklerinin 0.40'ın üzerinde olduğu ve tüm korelasyon ilişkilerinin anlamlı olduğu bulunmuştur (Tablo 5).

Tablo 6. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Yapısal Modelin Uyum İyiliği Değerleri

	Yapısal Modeli Değerleri	Tavsiye Edilen Değerler
χ^2/sd	2.240	≤ 5
RMSEA	0.069	≤ 0.10
GFI	0.863	≥ 0.85
AGFI	0.824	≥ 0.80
CFI	0.897	≥ 0.80
TLI	0.879	≥ 0.80
IFI	0.899	≥ 0.80
RFI	0.801	≥ 0.80
NFI	0.831	≥ 0.80
SRMR	0.060	≤ 0.10

Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin yapısal modelin uyum iyiliği değerleri, doğrulayıcı faktör analizine göre, ölçeği oluşturan 22 madde 5 alt boyutlu ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Modelde iyileştirme yapılmıştır. İyileştirme yapılırken uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryansı oluşturulmuştur. Sonrasında yenilenen uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı tabloda gösterilmiştir (Tablo 6).

Tablo 7. Madde Analizi Sonuçları

Faktörler	İfadeler	t (%27 Alt-Üst)	p (%27 Alt-Üst)
F1: Doğumda Kadın Odaklı ve Ekip Temelli Yaklaşım	ESÖ1	-16.622	0.000*
	ESÖ2	-14.422	0.000*
	ESÖ3	-18.541	0.000*
	ESÖ6	-19.459	0.000*
	ESÖ7	-15.155	0.000*
	ESÖ9	-14.946	0.000*
F2: Kadın Hakları Savunuculuğu ve Mesleki Katılım	ESÖ10	-26.411	0.000*
	ESÖ11	-31.570	0.000*
	ESÖ13	-26.535	0.000*
	ESÖ14	-31.570	0.000*
F3: Saygılı ve Etik Yaklaşım	ESÖ15	-9.077	0.000*
	ESÖ16	-9.367	0.000*
	ESÖ17	-20.631	0.000*
	ESÖ18	-21.268	0.000*
F4: Savunmasız Gruplar İçin Sorumluluk ve Duyarlılık	ESÖ4	-14.336	0.000*
	ESÖ5	-19.056	0.000*
	ESÖ19	-18.304	0.000*
	ESÖ20	-27.649	0.000*
	ESÖ21	-19.069	0.000*
F5: Mesleki Savunuculuk	ESÖ8	-12.798	0.000*
	ESÖ12	-15.796	0.000*
	ESÖ22	-28.429	0.000*

*p<0.05

Tablo 7’de bütün maddelerin ayırt edicilik güçlerini gösteren bağımsız örneklem t-testi sonuçları yer almaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliklerinin belirlenmesi amacıyla her bir faktörden elde edilen ham puanlar küçükten büyüğe doğru sıralanmış, alt %27 ve üst %27’de yer alan grupların puan ortalamaları bağımsız örneklem t-testi ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda alt ve üst grup madde puanlarının ortalamaları arasında her bir alt boyut için bütün maddeler açısından anlamlı farklılık bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 7).

Tablo 8. Ölçeğin Yarı-Yarıya Güvenirliği

Reliability Statistics			
Cronbach's Alpha	Part 1	Değer	0.865
		Madde sayısı	11 ^a
	Part 2	Değer	0.835
		Madde sayısı	11 ^b
	Madde sayısı		
Correlation Between Forms			0.759
Spearman-Brown Coefficient	Equal Length		0.863
	Unequal Length		0.863
Guttman Split-Half Coefficient			0.863
a. ESÖ1, ESÖ3, ESÖ4, ESÖ5, ESÖ6, ESÖ7, ESÖ8, ESÖ9, ESÖ10, ESÖ11, ESÖ12.			
b. ESÖ13, ESÖ14, ESÖ15, ESÖ16, ESÖ17, ESÖ18, ESÖ19, ESÖ21, ESÖ22, ESÖ23, ESÖ26.			

Ölçeğin yarı-yarıya güvenirliliği incelendiğinde Cronbach's Alpha değerinin 0.863 olduğu bulunmuştur (Tablo 8).

Tablo 9. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğini Genel ve Alt Boyutlarının Puan Dağılımları ve Cronbach's Alfa Katsayıları

Faktörler	Madde Sayısı	Alınan Min-Maks Puan	Ortalama±SS	Cronbach's Alpha
Doğumda Kadın Odaklı ve Ekip Temelli Yaklaşım	6	13-24	21.56±2.42	0.822
Kadın Hakları Savunuculuğu ve Mesleki Katılım	4	9-16	14.10±1.81	0.756
Saygılı ve Etik Yaklaşım	4	10-16	14.90±1.44	0.763
Savunmasız Gruplar İçin Sorumluluk ve Duyarlılık	5	11-20	17.06±2.28	0.790
Mesleki Savunuculuk	3	4-12	9.13±1.88	0.608
Ölçek Toplam Puanı	22	57-88	76.75±7.86	0.912

Ebelikte savunuculuk ölçeğinin genel ve alt boyut puanlarının dağılımı ve Cronbach's Alpha katsayıları Tablo 9'da verilmiştir. Doğumda kadın odaklı ve ekip temelli yaklaşım ortalamasının 21.56±2.42, kadın hakları savunuculuğu ve mesleki

katılım ortalamasının 14.10 ± 1.81 , saygılı ve etik yaklaşım ortalamasının 14.90 ± 1.44 , savunmasız gruplar için sorumluluk ve duyarlılık ortalamasının 17.06 ± 2.28 , mesleki savunuculuk ortalamasının 9.13 ± 1.88 ve ölçek toplam puanı ortalamasının 76.75 ± 7.86 olduğu görülmektedir.

Ölçeğin güvenirliği değerlendirildiğinde iyi derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Cronbach Alfa değerlerinin 0.60'tan büyük olması, kullanılan ölçeklerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu da çalışmada kullanılan ölçeğin içsel tutarlılıklarının iyi olduğunu göstermektedir (Özdamar K., 2015).

5.TARTIŞMA

Ebelerin savunuculuk rolünü belirlemeye yönelik ilgili literatür incelendiğinde geliştirilmiş bir ölçek çalışmasına ulaşamamıştır. Bu çalışmada ebelerin savunuculuk rollerini belirlemeye yönelik beş boyut ve 22 maddeden oluşan bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek alt boyutları; doğumda kadın odaklı ve ekip temelli yaklaşım, kadın hakları savunuculuğu ve mesleki katılım, saygılı ve etik yaklaşım, savunmasız gruplar için sorumluluk ve duyarlılık, mesleki savunuculuktur.

5.1.Ölçeğin Kapsam Geçerliliği

Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin geliştirme sürecinde öncelikle kapsamlı literatür taraması yapılmıştır. Literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından konu ile ilgili 27 maddeden oluşan taslak ölçek oluşturulmuş ve kapsam geçerliliği için ölçeğin anlaşılır olup olmadığını değerlendirmek amacıyla konu alanı ile ilgili 11 uzman görüşüne başvurulmuştur. Ölçeği değerlendiren uzmanlar; üniversitelerin ebelik bölümünde etik dersi anlatan altı öğretim elemanı, dört ebelik mesleki dernek başkan/yönetim kurulu üyesi ve bir adli ebeden oluşmuştur. Uzmanlar maddelerin gerekliliği, özgünlüğü konusunda değerlendirmeler yaparak bazı maddelerin çıkarılması ya da düzeltilmesi konusunda öneriler sunmuştur. Uzman görüşleri sayesinde ölçeğin kapsam ve görünüm geçerliliği sağlanmıştır (Karakoç & Dönmez, 2014). Bunun için derecelendirme ölçütü olarak Kapsam Geçerlilik İndeksi (Content Validity Index- CVI) kullanılmıştır. Bu ölçütte uzmanlar Davis tekniğine göre her bir ölçek maddesinin 1-4 arası puanlayarak değerlendirmiştir. Her uzmanın her madde için verdiği puanlar değerlendirilerek 1ve 2 puan alan maddeler ölçekten çıkarılıp yeniden düzenlenmiştir. Kapsam geçerliliğinden sonra bir madde ölçekten çıkarılarak 26 maddelik ölçek formu oluşturulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ölçeğin madde düzeyinde kapsam geçerlilik indeksi 0.81 ile 1 arasında bulunmuştur. Ölçek düzeyinde kapsam geçerliliği indeksi 0,96 olarak bulunmuştur. CVI skorunun 0,80'in üzerinde olması kapsam geçerliliğinin sağlandığını göstermektedir (Esin, 2014).

5.2.Ölçeğin Yapı Geçerliliği

Doğrudan gözlenemeyen ve ölçülmesi güç olan ancak kuramsal olarak açıklanan bir soyut kavram, davranışı ölçmeyi hedefleyen bir ölçüm aracının amacına ne kadar ulaştığı, ölçülmek istenen soyut kavramın ne kadar doğru ölçtüğü yapı geçerliliği ile değerlendirilir (Esin, 2014). Ölçeğin geçerlik sınaması kapsam geçerlik indeksi, yapı geçerliliği (açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi) kullanılarak yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmış ve 0.912 bulunmuştur. KMO değeri olarak 0.5-1.0 arası değerler kabul edilebilir olarak değerlendirilirken, 0.5'in altındaki değerler faktör analizinin söz konusu veri seti için uygun olmadığını göstermektedir (Altunışık vd., 2010:266). Bu sonuç doğrultusunda, örneklem yeterliliğinin faktör analizi yapmak için “yeterli” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Bartlett Küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin istatistiksel olarak anlamlı ve kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(231) = 2524.189, p < 0.05$). Ölçeğin faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizinde, 26 maddeden 4 madde faktör yükü düşük olduğu için ölçekten çıkarılmış (ESÖ2, ESÖ20, ESÖ24, ESÖ25) ve geriye kalan 22 madde 5 boyut altında toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %61.494'ünü açıklamaktadır. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın %50'nin üzerinde olması yeterli olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2007).

Ölçeğin değişkenler arası korelasyonları incelendiğinde maddelerin faktör yüklerinin 0.40'ın üzerinde olduğu ve tüm korelasyon ilişkilerinin anlamlı olduğu bulunmuş. Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin yapısal modelin uyum iyiliği değerleri, doğrulayıcı faktör analizine göre, ölçeği oluşturan 22 madde 5 alt boyutlu ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Modelde iyileştirme yapılırken uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryansı oluşturulmuştur. Sonrasında yenilenen uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı bulunmuştur (Hadjistavropoulos, H.D. ve ark.,

1999). Ebelikte Savunuculuk Ölçeği'nin yapısal modelin uyum iyiliği değerleri incelendiğinde; CMIN/DF değeri 2.240, RMSEA değeri 0.069, GFI değeri 0.863, AGFI değeri 0.824, CFI değeri 0.897, TLI değeri 0.879, IFI değeri 0.899, RFI değeri 0.801, NFI değeri 0.831, SRMR değeri 0.060 olarak bulunmuştur.

Doğrulamalı faktör analizine göre, ölçeği oluşturan 22 madde 5 alt boyutlu ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Modelde iyileştirme yapılmıştır. İyileştirme yapılırken uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryansı oluşturulmuştur. Sonrasında yenilenen uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağladığı bulunmuştur.

Ölçeğin ayırt edicilik gücünü belirlemek için yapılan madde analizinde; alt ve üst grup madde puanlarının ortalamaları arasında her bir alt boyut için bütün maddeler açısından anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu bağlamda ölçeğin alt boyutlarının, istenen niteliği ölçmesi bağlamında ayırt edici olduğu bulunmuştur.

5.3.Ölçeğin Güvenirliği

Güvenirlik, ölçülmek istenen değişkenin ne tutarlıkla ölçüldüğünün derecesi başka bir deyişle ölçüm sonuçlarının hatalardan arınmış olmasıdır. Güvenirlikte üç kavramdan söz edilmektedir. Bunlar; tutarlılık, kararlılık ve duyarlılıktır (Karakoç & Dönmez, 2014). Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılığı incelemek için Cronbach alfa katsayısı kullanılmıştır. Ölçeğin her bir maddesinin kendi içinde aynı tutumu ölçtüğünün belirlenmesi gerekmektedir. Bunun için en uygun yöntem maddelerinin 1-3, 1-4 gibi ikiden fazla seçenikle puanlandığında ve madde yanıtları süreklilik gösterdiği durumlarda kullanılan bir yöntemdir (Esin, 2014). Güvenirlik sınanması Cronbach alfa katsayısı, madde toplam puan korelasyonu ve yarı-yarıya güvenilirliği ile yapılmıştır. Ölçeğin yarı-yarıya güvenilirliğinin 0.863 olduğu bulunmuştur. Cronbach Alfa değerlerinin 0.60'tan büyük olması, kullanılan ölçeklerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu da çalışmada kullanılan

ölçeğin içsel tutarlılıklarının iyi olduğunu göstermektedir (Özdamar K., 2015).

Ebelikte savunuculuk ölçeğinin genel ve alt boyut puanlarının dağılımı incelendiğinde, doğumda kadın odaklı ve ekip temelli yaklaşım ortalamasının 21.56 ± 2.42 , kadın hakları savunuculuğu ve mesleki katılım ortalamasının 14.10 ± 1.81 , saygılı ve etik yaklaşım ortalamasının 14.90 ± 1.44 , savunmasız gruplar için sorumluluk ve duyarlılık ortalamasının 17.06 ± 2.28 , mesleki savunuculuk ortalamasının 9.13 ± 1.88 ve ölçek toplam puanı ortalamasının 76.75 ± 7.86 olduğu görülmektedir.

6.SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma, Ebelikte Savunuculuk Ölçeği'nin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin yapı geçerliliğinin açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile desteklendiği belirlenmiştir. Faktör analizine uygunluk değerlendirilmiş ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısının 0.912 olarak bulunması, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu göstermiştir.

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin 26 maddeden 22 maddeye indirildiği ve bu maddelerin beş faktör altında toplandığı belirlenmiştir:

1. Doğumda kadın odaklı ve ekip temelli yaklaşım
2. Kadın hakları savunuculuğu ve mesleki katılım
3. Saygılı ve etik yaklaşım
4. Savunmasız gruplar için sorumluluk ve duyarlılık
5. Mesleki savunuculuk

Bu beş faktör, toplam varyansın %61.494'ünü açıklamakta olup, ölçeğin yapısal geçerliliğinin güçlü olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach Alfa katsayısı ($\alpha=0.912$) ile değerlendirilmiş ve yüksek derecede güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Faktör yüklerinin tamamının 0.40'ın üzerinde olması ve değişkenler arasındaki korelasyonların istatistiksel olarak anlamlı bulunması, ölçeğin güvenilir ve tutarlı bir ölçüm aracı olduğunu desteklemektedir.

Geliştirilen Ebelikte Savunuculuk Ölçeği, dört dereceli Likert tipi bir ölçek olup, yanıt seçenekleri "Kesinlikle katılmıyorum" (1 puan) ile "Kesinlikle katılıyorum" (4 puan) arasında değişmektedir. Ölkeden alınabilecek puan aralığı 22 ile 88 arasında olup, yüksek puanlar ebelik mesleğinde savunuculuk düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada geliştirilen Ebelikte Savunuculuk Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin kullanımı ve daha geniş örneklemeler üzerinde test edilmesi için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

Uygulama Alanları: Ölçek, ebelerin savunuculuk rollerini değerlendirmek amacıyla klinik uygulamalarda, eğitim ortamlarında ve araştırmalarda kullanılabilir. Özellikle kadın sağlığı hizmet alanlarında çalışan ebelerin savunuculuk düzeylerinin belirlenmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür.

Farklı Örneklemeler Üzerinde Test Edilmesi: Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğinin farklı kültürel ve mesleki bağlamlarda test edilmesi, ulusal ve uluslararası düzeyde kullanıma uygunluğunu değerlendirmek açısından önemlidir.

Eğitim ve Mesleki Gelişim Programlarına Entegrasyonu: Ebelik eğitimi müfredatında savunuculuk becerilerinin geliştirilmesine yönelik ders ve eğitim programları oluşturulabilir ve ölçek, bu eğitimlerin etkinliğini ölçmek için kullanılabilir.

Savunuculuk Düzeyini Artırmaya Yönelik Müdahaleler: Ebelerin savunuculuk rollerini güçlendirmek için hizmet içi eğitimler, atölye çalışmaları ve farkındalık programları düzenlenebilir ve bu müdahalelerin etkinliği ölçek aracılığıyla değerlendirilerek zaman içindeki değişimler izlenebilir.

Sağlık Politikaları ve Yönetmelik Kararlar: Ölçek aracılığıyla elde edilen veriler, ebelerin mesleki savunuculuk rollerini destekleyen sağlık politikalarının oluşturulmasına katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. Bu bağlamda, yöneticiler ve politika yapıcılar, ebelerin savunuculuk becerilerini artırmaya yönelik yapısal düzenlemeler geliştirebilir.

Sonuç olarak, bu çalışma ile geliştirilen Ebelikte Savunuculuk Ölçeği, ebelerin savunuculuk düzeylerini bilimsel olarak değerlendirebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak literatüre kazandırılmıştır. Ölçeğin geniş kapsamlı araştırmalarda kullanımı, ebelikte savunuculuk kavramının daha iyi anlaşılmasına ve mesleki gelişimin desteklenmesine katkı sağlayacaktır.

7.KAYNAKLAR

1. Akça Ay, F. (2018). *Sağlık Uygulamalarında Temel Kavramlar Ve Beceriler*. Nobel Tıp Kitabevleri.
2. Aktaş, M., & Akçay, E. (2019). Dijital Savunuculuk Örneği Olarak “Özgecan Yasası” Change. Org İmza Kampanyası. *Moment Dergi*, 6(2), 305-336.
3. Alexander Campbell, Sameer Deshpande, Sharyn Rundle-Thiele & Tracey West (2023) Social advocacy: a conceptual model to extend post-intervention effectiveness, *Journal of Strategic Marketing*, DOI: 10.1080/0965254X.2023.2179653
4. Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı. Sakarya yayıncılık.
5. Aşar Brown, Serap (2012). *Savunuculuk ve Kampanya El Kitabı*.<https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/dokuman/kadin-ve-kadin-sivil-toplum-kuruluslarinin-guclendirilmesi-projesi-savunuculuk-ve-kampanya-el-kitabi/1698>
6. Aşci, Ö., & Bal, M. D. (2023). The prevalence of obstetric violence experienced by women during childbirth care and its associated factors in Türkiye: A cross-sectional study. *Midwifery*, 124, 103766.
7. Barnett, G. V. (2008). A new way to measure nursing: Computer timing of nursing time and support of laboring patients. *CIN: Computers Informatics Nursing*, 26(4): 199–206.
8. Başar, K. (2019). Psikiyatri ve Yapısal Yetkinlik: Sağlık Eşitsizlikleri Karşısında Hekimin Görevleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(1), A5-A6.
9. Başçılar, M. (2021). Toplumla Çalışma Bağlamında Savunuculuk. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 5(2), 90-101.
10. Boateng, G. O., Neilands, T. B., Frongillo, E. A., Melgar-Quinonez, H. R., & Young, S. L. (2018). Best Practices for Developing and Validating Scales for Health, Social, and Behavioral Research: A Primer. *Frontiers in public health*, 6, 149. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2018.00149>
11. Büyüköztürk, Ş., Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık. 2007.
12. Coskun, A., & Ozdilek, R. (2012). Gender inequality: reflections on the nurse's role in women's health/Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: sagliga

- yansimasi ve kadın sagligi hemşiresinin rolu. *Journal of Education and Research in Nursing*, 9(3), 30+. <https://link.gale.com/apps/doc/A419764100/AONE?u=anon~a243f1a2&sid=bookmark-AONE&xid=34cf7ca8>
13. Demirel, T. ve Akın, B. (2014). Sağlıkla İlişkili Olarak Sosyal Adalet, Eşitlik ve Hemşirelik. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 7(3), 238-245.
 14. Egbatan, M. (2016). Örgütlenme, Savunuculuk ve Engelli Kadın El Kitabı. Engelli Kadın Derneği. (<https://dspace.ceid.org.tr/handle/1/2392>)
 15. Esin N. Hemşirelikte Araştırma: Süreç, Uygulama ve Kritik Ed: N, Esin N. Nobel Tıp Kitabevi 2014.p:217-226
 16. Germain, A., & Liljestrand, J. (2009). Women's groups and professional organizations in advocacy for sexual and reproductive health and rights. *International journal of gynaecology and obstetrics: the official organ of the International Federation of Gynaecology and Obstetrics*, 106(2), 185–187. <https://doi.org/10.1016/j.ijgo.2009.03.038>
 17. Hadjigeorgiou, E., & Coxon, K. (2014). In Cyprus, 'midwifery is dying...'. A qualitative exploration of midwives' perceptions of their role as advocates for normal childbirth. *Midwifery*, 30(9), 983-990.
 18. Hadjistavropoulos, H. D., Frombach, I. K., & Asmundson, G. J. (1999). Exploratory and confirmatory factor analytic investigations of the Illness Attitudes Scale in a nonclinical sample. *Behaviour research and therapy*, 37(7), 671–684. [https://doi.org/10.1016/s0005-7967\(98\)00159-4](https://doi.org/10.1016/s0005-7967(98)00159-4)
 19. İlçioğlu, K., Keser, N., & Çınar, N. (2017). Ülkemizde kadın sağlığı ve etkileyen faktörler Women's Health and Affecting Factors in Turkey. *Journal of Human Rhythm*, 3(3), 112-119.
 20. Karabulut, K., & Unutkan, A. (2024). Obstetrik Şiddet ve Ebelik. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi Ve Folklorik Tıp Dergisi, 14(3), 459-469. <https://doi.org/10.31020/mutftd.1476975>
 21. Karaçam, Z., Akyüz, E. Ö., & AKYÜZ, E. (2011). Doğum eyleminde verilen destekleyici bakım ve ebe/hemşirenin rolü. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 19(1), 45-53.
 22. Karakoç, A. G. D. F. Y., & Dönmez, L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 13(40), 39-49.

23. Kilci, Ş., Bozkurt, Ö. D., & Saruhan, A. (2020). Bir Kadın Hakkı İhlali: Obstetrik Şiddet. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 29(2), 122-128.
24. Klein, L. B., Brewer, N. Q., Cloy, C., Lovern, H., Bangen, M., McLean, K., ... Wood, L. (2023). Campus interpersonal violence survivor advocacy services. *Journal of American College Health*, 1-10. <https://doi.org/10.1080/07448481.2023.2209188>
25. Loue S. (2006). Community health advocacy. *Journal of epidemiology and community health*, 60(6), 458-463. <https://doi.org/10.1136/jech.2004.023044>
26. Maria Hubinette, Sarah Dobson, Ian Scott & Jonathan Sherbino (2017) Health advocacy*, *Medical Teacher*, 39:2, 128-135, DOI: 10.1080/0142159X.2017.1245853
27. Orloff L. E. (1996). Effective advocacy for domestic violence victims. Role of the nurse-midwife. *Journal of nurse-midwifery*, 41(6), 473-494. [https://doi.org/10.1016/s0091-2182\(96\)00062-6](https://doi.org/10.1016/s0091-2182(96)00062-6)
28. Özbesler, C., & Duyan, V. (2010). Okul Ortamlarında Sosyal Hizmet. *EĞİTİM VE BİLİM*, 34(154).
29. Özdamar, K. (2016). Eğitim, sağlık ve davranış bilimlerinde ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi. Eskişehir: Nisan.
30. Rosa, W. E., Kurth, A. E., Sullivan-Marx, E., Shamian, J., Shaw, H. K., Wilson, L. L., & Crisp, N. (2019). Nursing and midwifery advocacy to lead the United Nations Sustainable Development Agenda. *Nursing outlook*, 67(6), 628-641
31. Şencan H. Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2005
32. Uludağ, E., & Mete, S. (2014). Doğum eyleminde destekleyici bakım. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/48789>
33. Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM) Ebeler için Savunuculuk Araç Kiti, 2019

8.EKLER

EK-1: Bireysel Tanıtım Formu

BİREYSEL TANITIM FORMU

1.Yaşınız:.....
.....

2.Eğitim Durumunuz:

1. () Sağlık Meslek Lisesi
2. () Lisans
3. () Lisansüstü

3.Meslekte kaçınıcı yılınız ?

.....

4.Çalıştığınız bölüm ?

.....

5.Ebelik mesleğini severek mi yapıyorsunuz?

1. Evet
2. Hayır

6. Mesleğinizi yaparken savunuculuk rolünüze 1-10 arası kaç puan verirsiniz?

(Size uygun olan sayıyı yuvarlak içine alınız)

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10

7.Savunuculuk rolünüzü engelleyen faktörler olduğunu düşünüyor musunuz? (evet ise

1. Evet (
Belirtiniz:.....
.....
.....)

2. Hayır

EK-2: Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Taslağı

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Kadına sağlığıyla ilgili karar vermesinde destek olurum.				
2. Kadının kendisiyle ilgili konuşmadığı ortamda haklarını korur ve savunurum.				
3. Problemlı bir durum oluştuğunda kadın adına sorumluluk alırım.				
4. Gerektiğinde kadın,yenidoğan, çocuk yararı için ekiple işbirliği yaparım.				
5. Kadının saygılı bir doğum deneyimi yaşaması için destek olurum.				
6. Doğumda kadına gereksiz müdahale yapıldığını fark ettiğimde çekinmeden söylerim.				
7. Kadının,yenidoğanın ya da çocuğun haksızlığa uğradığını fark ettiğimde sesi olurum.				
8. Kadının, gereksiz müdahalelerin olmadığı bir doğum deneyimi yaşaması gerektiğini savunurum.				
9. Ekip arkadaşına yapılan bir haksızlığı gördüğümde bunu söylerim.				
10. Yurt içi ya da yurt dışında herhangi bir meslektaşına yapılan bir haksızlık karşısında sosyal medyadan destek paylaşımı yaparım.				
11. Doğum eyleminde kadının mahremiyetine saygı göstererek güvenli bir alan yaratmaya çalışırım.				
12. şiddet gördüğünü fark ettiğim kadınla ilgili uygun birimlere gerekli bildirimi yaparım.				
13. Kadınlara şiddet gördüğü durumda hangi birimlere başvurması gerektiği konusunda bilgilendiririm.				
14. Gerektiğinde mesleğimle ilgili				

verilen kararlar ve politika faaliyetlerine katılırım.				
15. Kadının ayrımcılığa uğradığını fark ettiğimde müdahale ederim.				
16. Yenidoğan/çocuk ayrımcılığa uğradığını fark ettiğimde müdahale ederim.				
17. Kadınlar, kız çocukları ve ebeler; zarardan, şiddetten, istismardan ve ayrımcılıktan uzak bir şekilde yaşama hakkına sahiptir.				
18. Kadınlar saygıdeğerdir ve her koşulda kadınlara saygılı davranılmalıdır.				
19. Hastaya tıbbi girişim öncesinde gerekli bilgilendirmeleri yaparım ve sorularını cevaplarım.				
20. Hasta yakınına tıbbi girişim öncesinde gerekli bilgilendirmeleri yaparım ve sorularını cevaplarım.				
21. Hasta haklarının ihlal edildiği durumları fark ettiğimde kadına/yakınlarına haklarını hatırlatır ve gerekli yerlere başvurabileceklerini söylerim.				
22. Hastanın rızası olmadan yapılacak olan işlemlerde ekip arkadaşımı uyarırım.				
23. Kendisini savunamayacak durumda olan hastalarımın (yenidoğan,çocuk vb.) gerektiğinde haklarını savunurum.				
24. Birinin haksızlığa uğradığını gördüğümde ve bunu dile getirmediğimde yapılan haksızlığa ortak olduğumu düşünürüm.				
25. Mesleğim hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğumu düşünürüm.				
26. Mesleki görev ve sorumluluklarımı tam olarak yerine getiririm.				
27. Mesleki örgütlere üye olunması gerektiğine inanırım.				

EK-3: Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Taslağı (Uzman Görüşü Sonrası)

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Kadına sağlığıyla ilgili karar verme sürecinde rehberlik ederim.				
2. Kadının kendisi hakkında konuşamadığı durumlarda/ortamlarda haklarını korur ve savunurum.				
3. Kadın, yenidoğan ve çocuk yararı için ekiple işbirliği yaparım.				
4. Kadına saygılı bir doğum deneyimi yaşaması için destek olurum.				
5. Doğumda kadına gereksiz müdahale yapıldığını fark ettiğimde uygulayan kişiye çekinmeden söylerim.				
6. Kadının, yenidoğanın ya da çocuğun haksızlığa uğradığını fark ettiğimde sesi olurum.				
7. Kadının, gereksiz müdahalelerin olmadığı bir doğum deneyimi yaşaması gerektiğini savunurum.				
8. Ekip arkadaşına yapılan bir haksızlığı gördüğümde sessiz kalmam.				
9. Yurt içi ya da yurt dışında herhangi bir meslektaşına yapılan bir haksızlık karşısında sosyal medyadan destek paylaşımı yaparım.				
10. Doğum eyleminde kadının mahremiyetine saygı göstererek ve önlemler alarak güvenli bir alan sağlarım.				
11. Şiddet mağduru olan kadınları fark ettiğimde ilgili birimlere gerekli bildirimini yaparım.				
12. Kadınları, şiddet gördüğünde hangi birimlere başvurması gerektiği				

konusunda bilgilendiririm.				
13. Gerekğinde mesleğimle ilgili verilen kararlara ve politika faaliyetlerine katılırım.				
14. Kadınların ayrımcılığa uğradığını fark ettiğimde müdahale ederim.				
15. Yenidoğanın/çocuğun ayrımcılığa uğradığını fark ettiğimde müdahale ederim.				
16. Kadınlar ve çocuklar zarardan, şiddetten, istismardan ve ayrımcılıktan uzak bir şekilde yaşama hakkına sahiptir.				
17. Kadınların saygıdeğer olduğuna ve her koşulda kadınlara saygılı davranılması gerektiğine inanırım.				
18. Tüm ebelik girişimleri öncesinde kadınları bilgilendiririm ve sorularını cevaplarım.				
19. Kadına, yenidoğana, çocuğa uygulanan tüm ebelik girişimleri hakkında yakınına bilgi verir ve sorularını cevaplarım.				
20. Hasta haklarının ihlal edildiği durumları fark ettiğimde kadına/yakınına haklarını hatırlatır ve başvurabileceği birimler ile ilgili bilgi veririm.				
21. Kadına/yenidoğana/çocuğa bakım verilirken onam alınmadan yapılacak olan işlemlerde ekip arkadaşımı uyarırım.				
22. Kendisini savunamayacak durumda olan kadının /yenidoğanın/çocuğun gerektiğinde haklarını savunurum.				
23. Birinin haksızlığa uğradığını gördüğümde ve buna sessiz kaldığımda yapılan haksızlığa ortak olduğumu düşünürüm.				
24. Mesleğim hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğumu düşünürüm.				
25. Mesleki görev ve sorumluluklarımı				

tam olarak yerine getiririm.				
26. Mesleki örgütlere üye olunması gerektiğine inanırım.				

EK-4: Uzman Görüşü Formu

Sayın Hocam,

Ebelik; sosyal, kültürel, ekonomik koşulların yarattığı olumsuzlukları daha fazla hisseden, sağlık hizmetlerine erişimi olmayan ya da sınırlı olan savunmasız kadınlara, yenidoğana ve ailelerine hizmet veren sağlık sisteminin temel mesleklerinden birisidir. Doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemde kadınların sağlığını korumak ve geliştirmek, ihtiyaçlarını anlamak, onlara destek olmak, gereksinimlerini dikkate almak, kimi zaman kadının konuşamadığı durumlarda sesi olmak ebelik mesleğinin görev tanımlarında yer almaktadır. Ebeler sadece doğum öncesi, doğum, doğum sonrası dönemde değil kadınları etkileyen her durumda; toplumsal cinsiyet meselelerinde, kadın haklarının korunmasında savunuculuk desteğini sürdürmektedir. Ebelerin iş yükünün fazla olması, hiyerarşik baskı, bilgi eksikliği, eğitimdeki yetersizlikler savunuculuk rollerini gerçekleştirmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda; ebelerin bireysel ve toplumsal konularda savunuculuğunun belirlenmesinin ve bunu bilimsel olarak geçerli güvenilir bir ölçek aracılığıyla ortaya koyabilmenin önemli olduğu düşünülmüştür. Bu kapsamda amacımız ***Ebelikte Savunuculuk Ölçeği***'ni geliştirmektir. Bu doğrultuda ilk olarak kapsam geçerliliği için ölçekte yer alan ifadelerin uygun olup olmadığı konusunda değerli fikir ve görüşlerinize gereksinim duymaktayız. Ekte gönderilen formun değerlendirme sütununa değerlendirme seçeneklerinden uygun bulduğunuz yere X işareti ile işaretlemeniz ve önerilerinizi öneri kısmına yazmanız çalışmamıza bilimsel değer katacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Selda İLDAN ÇALIM

Ceren SANDAL

Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Lisansüstü Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Eğitim Enstitüsü

Ebelikte Savunuculuk Ölçeği

“Ebelikte Savunuculuk Ölçeği” 27 sorudan oluşan bir ölçektir. 4'lü likert tipi olan ölçek aşağıda belirtilen cevap seçenekleri doğrultusunda değerlendirilmektedir.

Ölçeğin kapsam geçerliliği Davis (1992) tekniği ile değerlendirilecektir. Bu teknikte uzman görüşleri 4'lü derecelenir.

Uzman görüşleri;

A- Uygun değil

B- Maddenin Uygun Şekle Getirilmesi Gerekir

C- Uygun Ancak Küçük Değişiklik Gerekir

D- Çok uygun

Uzman Görüşü Değerlendirme Seçenekleri

Ekte yer alan formun değerlendirme sütununa değerlendirme seçeneklerinden uygun bulduğunuz yere X işareti yazmanızı ve ölçek maddeleri ile ilgili önerilerinizi öneri kısmına yazmanızı beklemekteyiz. Teşekkür ederiz.

Ebelikte Savunuculuk Ölçeği

	Uygun değil	Maddenin Uygun Şekle Getirilmesi Gerekir	Uygun Ancak Küçük Değişiklik Gerekir	Çok uygun
1. Kadına sağlığıyla ilgili karar vermesinde destek olurum. Öneriniz:				
2. Kadının kendisiyle ilgili konuşmadığı ortamda haklarını korur ve savunurum. Öneriniz:				
3. Problemlı bir durum oluştuğunda kadın adına sorumluluk alırım. Öneriniz:				
4. Gerektiğinde kadın, yenidoğan, çocuk yararı için ekiple işbirliği yaparım. Öneriniz:				
5. Kadının saygılı bir doğum deneyimi yaşaması için destek olurum. Öneriniz:				
6. Doğumda kadına gereksiz müdahale yapıldığını fark ettiğimde çekinmeden söylerim.				

Öneriniz:				
7. Kadının, yenidoğanın ya da çocuğun haksızlığa uğradığını fark ettiğimde sesi olurum. Öneriniz:				
8. Kadının, gereksiz müdahalelerin olmadığı bir doğum deneyimi yaşaması gerektiğini savunurum. Öneriniz:				
9. Ekip arkadaşına yapılan bir haksızlığı gördüğümde bunu söylerim. Öneriniz:				
10. Yurt içi ya da yurt dışında herhangi bir meslektaşına yapılan bir haksızlık karşısında sosyal medyadan destek paylaşımı yaparım. Öneriniz:				
11. Doğum eyleminde kadının mahremiyetine saygı göstererek güvenli bir alan yaratmaya çalışırım. Öneriniz:				
12. Şiddet gördüğünü fark ettiğim kadınla ilgili uygun birimlere gerekli bildirimini yaparım. Öneriniz:				
13. Kadınlara şiddet gördüğü durumda hangi birimlere başvurması gerektiği konusunda bilgilendiririm. Öneriniz:				
14. Gerektiğinde mesleğimle ilgili verilen kararlar ve politika faaliyetlerine katılırım. Öneriniz:				
15. Kadının ayrımcılığa uğradığını fark ettiğimde müdahale ederim. Öneriniz:				
16. Yenidoğan/çocuk ayrımcılığa uğradığını fark ettiğimde müdahale ederim. Öneriniz:				
17. Kadınlar, kız çocukları ve ebeler; zarardan, şiddetten, istismardan ve ayrımcılıktan uzak bir şekilde yaşama				

hakkına sahiptir. Öneriniz:				
18. Kadınlar saygıdeğerdir ve her koşulda kadınlara saygılı davranılmalıdır. Öneriniz:				
19. Hastaya tıbbi girişim öncesinde gerekli bilgilendirmeleri yaparım ve sorularını cevaplarım. Öneriniz:				
20. Hasta yakınına tıbbi girişim öncesinde gerekli bilgilendirmeleri yaparım ve sorularını cevaplarım. Öneriniz:				
21. Hasta haklarının ihlal edildiği durumları fark ettiğimde kadına/yakınlarına haklarını hatırlatır ve gerekli yerlere başvurabileceklerini söylerim. Öneriniz:				
22. Hastanın rızası olmadan yapılacak olan işlemlerde ekip arkadaşımı uyarırım. Öneriniz:				
23. Kendisini savunamayacak durumda olan hastalarımın (yenidoğan, çocuk vb.) gerektiğinde haklarını savunurum. Öneriniz:				
24. Birinin haksızlığa uğradığını gördüğümde ve bunu dile getirmediğimde yapılan haksızlığa ortak olduğumu düşünürüm. Öneriniz:				
25. Mesleğim hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğumu düşünürüm. Öneriniz:				
26. Mesleki görev ve sorumluluklarımı tam olarak yerine getiririm. Öneriniz:				
27. Mesleki örgütlere üye olunması gerektiğine inanırım. Öneriniz:				

EK-5: Tez Konusu Kabul Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 28.07.2023-E.587542

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-74547675-302.14.01-587542
Konu : Ceren SANDAL'ın Tez Konusu Hk.

28.07.2023

SBE EBELİK ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Enstitümüz 27.07.2023 tarih ve 20/5 sayılı yönetim kurulu toplantısında, Ebelik Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ceren SANDAL'ın tez konusunun etik kurul onayı ile birlikte (etik kurul gerekli ise) “**Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Geliştirilmesi**” olarak belirlenmesine **OY BİRLİĞİ** ile karar verildi.

Gereğini ve bilgilerinizi rica ederim.

Doç. Dr. Seda SABAH ÖZCAN
Enstitü Müdürü V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu : BS4CD76FS1 Pin Kodu : 30052 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=4049&eD=BS4CD76FS1&eS=587542>
Adres: Tıp Fakültesi Dekanlığı Zemin Kat Uncubozköy Kampüsü Manisa Bilgi için: Ahmet Oyken (Çisem Tutan Vekaletiyle)
Telefon: (0 236) 2360989 Faks: (0 236) 2382158 Unvanı: Sürekli İççi V.
e-Posta: saglik.evrak@cbu.edu.tr Elektronik Ağ: saglikbe.cbu.edu.tr
Kep Adresi: celalbayanuniversitesi@hs01.kep.tr

Telefon No: 2360989

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-6: Etik Kurul Karar Tutanağı

T.C.
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu
Karar Formu

KARAR TARİH / NO	24/04/2024 / 20.478.486 / 2394						
ARAŞTIRMANIN ADI	Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Geliştirilmesi						
SORUMLU ARAŞTIRMACI	Doç. Dr. Selda İLDAN ÇALIM - Ebelik Bölümü						
ARAŞTIRMA EKİBİ	Yüksek Lisans Öğrencisi - Ceren SANDAL						
ARAŞTIRMANIN NİTELİĞİ	UZMANLIK TEZİ ☐	YÜKSEK LİSANS-DOKTORA-TEZİ ☒	AKADEMİK AMAÇLI ☐				
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	22/04/2024 / Tarih ve 763556 Sayılı; DİLEKÇE						
KARAR BİLGİLERİ	Düzeltilme dilekçeniz incelenmiş, çalışmanın bilimsel ve etik açıdan UYGUN olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir. Araştırma "ara raporu" ve araştırma tamamlandığında "araştırma sonuç raporunu" ve makale olarak yayımlandığında, makalenin tam metin bir kopyasının Etik Kurula sunulması gerekmektedir.						
Unvanı/Adı/Soyadı		Araştırma ile ilişkisi Olan Üye	Toplantıya Katılmayan Üye	Unvanı/Adı/Soyadı		Araştırma ile ilişkisi Olan Üye	Toplantıya Katılmayan Üye
Prof. Dr. Murat DEMET Psikiyatri AD		☐	☒	Doç. Dr. Kadir YILDIZ Spor Bilimleri Fakültesi		☐	☐
Prof. Dr. Beyhan Cengiz ÖZYURT Halk Sağlığı AD		☐	☐	Doç. Dr. Murat AKSU Tıp Tarihi ve Etik AD		☐	☐
Doç. Dr. Nilüfer ÖZDEMİR Endokrinoloji BD.		☐	☒	Doç. Dr. Nurgül Güngör TAVŞANLI Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü		☐	☐
Prof. Dr. Tuğba ÇAVUŞOĞLU Farmakoloji AD		☐	☐	Mukadder YILMAZER Avukat		☐	☒
Doç. Dr. Ayşen Türedi Yıldırım Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD		☐	☐	Sivil Üye Hüseyin TUNÇAY		☐	☐
Doç. Dr. Cumhur Murat TULAY Göğüs Cerrahisi AD		☐	☐			☐	☐
Etik Kurulumuzun kararı yukarıda belirtilmiştir. <u>Araştırmanız Herhangi Bir Aşamada Etik Kurulumuzun "İzleme – Denetleme" Görevi Gereği Lüzumu Halinde Haberli / Habersiz Olarak Denetlenebilir.</u> Araştırma Başvuru Formunun Taahhütname – Bölüm E kısmında belirtilmiş olan hususların dikkate alınarak istenilen bilgilerin Etik Kurulumuza zamanında iletilmesi konusunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.							

Prof. Dr. Murat DEMET
BAŞKAN / /

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-7: Ebelikte Savunuculuk Ölçeği

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Kadına sağlığıyla ilgili karar verme sürecinde rehberlik ederim.				
2. Kadın, yenidoğan ve çocuk yararı için ekiple işbirliği yaparım.				
3. Kadına saygılı bir doğum deneyimi yaşaması için destek olurum.				
4. Doğumda kadına gereksiz müdahale yapıldığını fark ettiğimde uygulayan kişiye çekinmeden söylerim.				
5. Kadının, yenidoğanın ya da çocuğun haksızlığa uğradığını fark ettiğimde sesi olurum.				
6. Kadının, gereksiz müdahalelerin olmadığı bir doğum deneyimi yaşaması gerektiğini savunurum.				
7. Ekip arkadaşına yapılan bir haksızlığı gördüğümde sessiz kalmam.				
8. Yurt içi ya da yurt dışında herhangi bir meslektaşına yapılan bir haksızlık karşısında sosyal medyadan destek paylaşımı yaparım.				
9. Doğum eyleminde kadının mahremiyetine saygı göstererek ve önlemler alarak güvenli bir alan sağlarım.				
10. Şiddet mağduru olan kadınları fark ettiğimde ilgili birimlere gerekli bildirimini yaparım.				
11. Kadınları, şiddet gördüğünde hangi birimlere başvurması gerektiği konusunda				

bilgilendiririm.				
12. Gerekğinde mesleğimle ilgili verilen kararlara ve politika faaliyetlerine katılırım.				
13. Kadınların ayrımcılığa uğradığını fark ettiğimde müdahale ederim.				
14. Yenidoğanın/çocuğun ayrımcılığa uğradığını fark ettiğimde müdahale ederim.				
15. Kadınlar ve çocuklar zarardan, şiddetten, istismardan ve ayrımcılıktan uzak bir şekilde yaşama hakkına sahiptir.				
16. Kadınların saygıdeğer olduğuna ve her koşulda kadınlara saygılı davranılması gerektiğine inanırım.				
17. Tüm ebeklik girişimleri öncesinde kadınları bilgilendiririm ve sorularını cevaplarım.				
18. Kadına, yenidoğana, çocuğa uygulanan tüm ebeklik girişimleri hakkında yakınına bilgi verir ve sorularını cevaplarım.				
19. Kadına/yenidoğana/çocuğa bakım verilirken onam alınmadan yapılacak olan işlemlerde ekip arkadaşımı uyarırım.				
20. Kendisini savunamayacak durumda olan kadının /yenidoğanın/çocuğun gerektiğinde haklarını savunurum.				
21. Birinin haksızlığa uğradığını gördüğümde ve buna sessiz kaldığımda yapılan haksızlığa ortak olduğumu düşünürüm.				
22. Mesleki örgütlere üye olunması gerektiğine inanırım.				

EK 8: Ebelikte Savunuculuk Ölçeği Google Forms

Bölüm 1/3

Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Geliştirilmesi

B I U

Sizi Ebe Ceren SANDAL' ın Doç. Dr. Selda İLDAN ÇALIM danışmanlığında yürütmüş olduğu Yüksek Lisans Tezi olan "Ebelikte Savunuculuk Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz.

Bu çalışmaya ebelik mesleğinin gerektirdiği alanlarda çalışan ebelerin katılması beklenmektedir. Vereceğiniz cevaplar ebelikte savunuculuğunuzu ölçmeye yarayacak bir ölçüm aracının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır.

Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmada kimlik bilgilerinizi içeren sorular bulunmamaktadır. Size ait olan diğer kişisel bilgileriniz korunacak ve sadece bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır.

Bu çalışmaya katıldığınızda araştırmacılar tarafından geliştirilen 7 maddeden oluşan **Bireysel Tanıtım Formu** ve 26 maddeden oluşan **Ebelikte Savunuculuk Ölçeği**'ni doldurulmanız beklenmektedir. Anketi doldurma süresinin ortalama 5 dakika süreceği belirlenmiştir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgilerden daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya cerensandal@gmail.com e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Çalışmaya katılmanızdan dolayı teşekkür ederiz.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyorum. *

☐ Evet

☐ Hayır